

NYD dag honeyballs, welkom bij DAMN, HONEYYYY

START INTRO TUNE

ML De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen

NYD Mijn naam is Nydia

ML En ik ben Marie Lotte

NYD En dit is aflevering 169

ML Vandaag aan tafel bij ons: illustrator en auteur Marloes de Vries, of zoals mensen haar misschien kennen van Insta: Marloesdevee. Eind vorig jaar verscheen haar boek Kinderen krijgen is optioneel - waarom niet alle vrouwen moeder willen worden en met haar gaan we het zo dan ook uitgebreid hebben over gewenst kindvrij leven. Wat fijn dat je er bent, welkom!

MAR Ja, héél leuk om hier met jullie te zijn.

NYD Hallo! Los van je illustratiewerk en je boeken schrijven doe jij ook iets geweldigs, wat mij enorm inspireert, namelijk geweldige kunstwerken maken waarop heel veel mooie luchten te zien zijn. En dankzij jou wil ik me dus ook dit jaar zelf gaan richten op luchten schilderen en vooral wolken fotograferen, zelf proberen te schilderen en al dat soort dingen. Ben je al lang bezig met echt het schilderwerk?

MAR Ik deed het eerst op de kunstacademie en toen ben ik afgestudeerd en heb ik echt jarenlang niet meer geschilderd, want ik ben afgestudeerd in 2007. En in 2020 ben ik weer begonnen, dus er zit een heel groot gat tussen. Ik ben altijd al gefascineerd geweest door luchten, en dan vooral roze luchten.

NYD Ja, dat vind ik zo geweldig aan!

MAR Het is gewoon zo'n klein momentje op de dag dat je dat ziet. En als je even met je ogen knippert, dan heb je het al gemist. Dat vind ik zo wonderlijk om dat dan urenlang te schilderen, omdat je dan zo intens bezig bent met dat ieniemienie momentje.

NYD Doe je dat aan de hand van een foto of ga je echt ergens zitten en kijken naar de lucht?

MAR Nee, want..

NYD ...dan moet je heel snel zijn en het dan onthouden.

MAR Ik maak wel heel veel foto's van luchten, maar dan krijg je nooit die intensiteit. Als je een foto van een mooie lucht maakt, zie je het op foto en denk je van wat is dit nou weer voor een poep?

ML Nee, je kan het nooit goed op de foto zetten.

NYD Maar jij kan het dus wél schilderen?

MAR Ja, je kunt het wel schilderen. Daarom had ik die behoefte ook. Ik kan het nooit vastleggen op camera, dus ik moet het gaan schilderen. Dus ik maak heel veel foto's en schilder het niet exact na. Maar ik probeer ook heel erg op emotie te schilderen. Hoe voelde ik me toen ik dat zag? Hoe zie ik dat ook voor me? Hoe die roze lucht eruit zag? Dus het klopt misschien niet helemaal, maar het is wel echt heel persoonlijk.

NYD Ja. Ik wil het aan mijn muur, ik moet even sparen, maar ik wil het aan mijn muur.

ML Ik fiets nu met die vrouw door de stad en dan zegt ze: Kijk die wolken!

NYD Maar het is heel vaak heel mooi, en dan helemaal nu. Als je zo'n strak blauwe lucht hebt, dat hebben we de laatste paar dagen wel gehad. En dan dat net, dat het richting schemer gaat en dan die zon laag..

ML Maar die laagstaande zon de hele tijd nu waardeer ik wel enorm. Kan niet anders zeggen.

NYD De kleine dingen des levens.

ML De kleine dingen in het leven.

NYD Daarvan genieten, dat is een skill.

ML Maar we gaan nu eerst op de feministische biechttafel. Nydia van Voorthuizen, hoe ging jij de femimist in deze week?

NYD Ik ben wel benieuwd wat jullie hiervan vinden, want ik weet niet of het een femimisser is.

ML Ik ben benieuwd..

NYD Er is iemand op Instagram die ik af en toe voorbij zie komen in de Insta-reels. Ik ken deze persoon verder helemaal niet, maar als ik haar voorbij zie komen, denk ik: Oh cool, leuk mens. En toen postte zij dus een video waarin ze ging vertellen dat ze een neuscorrectie ging laten doen. En toen was ik extreem teleurgesteld. En daarvoor vraag ik me af of dat wel of niet een femimisser is. De teleurstelling zit hem er voor mij in, dat er dus toch blijkbaar een drang is naar in het ideaalplaatje passen.

ML Ondanks dat iemand cool is, dat ze dat toch willen?

NYD Ja, nou, eigenlijk überhaupt van mensen. Ik weet niet zo goed hoe ik het moet uitleggen, maar er zit bij mij dus toch een soort aversie van: Hè, wat jammer dat je nou dat wil laten doen. Ik zou het nooit naar haar sturen, ik zou het ook niet achter haar rug om tegen vrienden gaan zeggen. Maar je kan je ook afvragen of dat een feminister is. Als je dat verder voor jezelf houdt, is dat dan erg?

ML Oké, maar het zijn ook de gedachten die je hebt natuurlijk. Misschien een femimissende gedachte.

NYD Ja, maar is het dat dus? Dat weet ik dus niet zo goed.

ML Ik heb een beetje hetzelfde ding met iemand die iets in haar nek heeft laten doen. Dat is dan ook iemand die uitgesproken feminist is. En dan denk ik toch, why? Waarom? Dus ik herken het heel erg. Het is toch een beetje trappen in het schoonheidsideaal. En dus, we hebben daar in onze voorstelling een stukje over gehad. Het zijn gewoon bedrijven die jou vertellen: je bent lelijk, je bent lelijk, je bent lelijk. Je wordt onzeker, en dat is het beste verdienmodel ongeveer wat er is. Want mensen gaan dan alles proberen te doen om een lekker gevoel over zichzelf te krijgen. En wanneer krijg je dat? Als je voldoet aan al die dingen die bedrijven de hele tijd aan jou vertellen. Ik vind het dan jammer als iemand daar intrapt. Tegelijkertijd kan je zeggen dat als zij een rot gevoel over haar neus heeft, why not?

ML Precies. En als het haar ook helpt.

NYD Het zal haar dan ongetwijfeld een ontzettend opluchtend en prettig gevoel geven. Die video was ook heel erg van ik ga dit gewoon lekker laten doen en ik kijk er naar uit.

ML Zit het er niet ook in dat je mensen misschien ziet als een rolmodel of als iemand tegen wie je opkijkt of in ieder geval in wie je een gelijkgestemde ziet?

NYD Ja, misschien.

ML Tenminste, ik ben altijd op zoek naar coole mensen die ik ofwel op Insta of om me heen heb. Dat je je daar toch mee vergelijkt. Dat past dan niet in dat plaatje van coole mensen. Ik heb liever dat de mensen tegen wie ik opkijk ook gewoon daar niet in trappen in dat wat wij bespreken over het schoonheidsideaal.

MAR Weet je waar ik meteen aan moest denken? Ik had dat heel erg met Adèle. Ik ben altijd heel erg fan van Adèle geweest, ook hoe ze is als persoon. Ze is daarin niet veel veranderd, maar ik was heel erg teleurgesteld, dat vond ik heel slecht van mezelf, dat ik haar niet meer zo leuk vond. Want ik ben een dik persoon en ik vind het dus heel fijn om leuke, dikke

rolmodellen te zien. En ze is nog steeds dezelfde persoon, maar ergens in mijn hoofd dacht ik van wat jammer.

ML Ja, er wordt een soort bubbel doorgeprikt eventjes, denk ik, zo'n illusie die dan..

NYD Het zit er voor mij ook wel in het normaliseren van plastische chirurgie, maar ook in het algemeen denk ik. Bijvoorbeeld in bepaalde trends, hoe je eruit moet zien. En als mensen daar heel open en eerlijk over Insta-reels maken, is dat ergens heel erg aan te moedigen natuurlijk. Want het is goed als dingen open gegooid worden. En tegelijkertijd geeft het ook het beeld van: Oh, maar hoe ziet mijn neus er dan eigenlijk uit? Niet dat ik zelf die gedachten had, maar ik kan me voorstellen dat mensen dat denken op het moment dat je die video voorbij ziet komen.

ML Ja, en het is natuurlijk omdat wij ook weten wat praten over dingen kan doen. Namelijk dat mensen zich niet meer alleen voelen of iets durven wat ze niet durfden. Het is natuurlijk ook zo dat als je helemaal out in die open iets aan cosmetische chirurgie doet, dat mensen misschien denken, oh, dit trekt mij over de streep of zo. Maar je hebt als individu natuurlijk ook niet die verantwoordelijkheid.

NYD Nee, precies. Precies..

ML Dus dat kun je ook niet bij iemand leggen.

NYD Maar ik vind het toch jammer.

ML Maar ik heb altijd ingewikkelde gevoelens bij dit soort dingen. Bij allerlei cosmetische ingrepen. Ook omdat het gewoon zo'n kapitalistische kutscheme is eigenlijk, om mensen maar gewoon te vertellen dat ze niet goed genoeg zijn. Ja, ik zou gewoon liever willen dat we daar met z'n allen niet in trappen, maar ja, ik ben er zelf ook nog steeds gevoelig voor, dus ik kan het iemand anders ook niet kwalijk nemen.

NYD Vrijwel iedereen uiteindelijk. Maar goed, je kan er een aflevering over vullen.

ML Nou, dat willen we dus ook heel graag.

NYD Marie Lotte Hagen, op de biechtbank.

ML Ik heb er eentje die hierop aansluit, misschien ben je nu ook wel teleurgesteld in mij. Omdat ik dus een tikkeltje aan de stressende kant ben, een beetje wiebelidibiebelie, dat weet iedereen inmiddels ook wel, is mijn eetlust dus afgenomen. Ik heb echt minder eetlust.

NYD En je bént me lekker aan het afvallen.

ML Nou meid, ik heb nu een broek aan waar ik mezelf de hele tijd in moest proppen. En dat hoefde dus nu niet, ook al komt 'ie vers uit de was. En ik stond zo voor de spiegel en ik dacht: Ja, ja..

NYD Marloes is zojuist boos weggelopen.

ML Het spijt me.

NYD Ze zat net nog aan tafel, die is nu niet meer aanwezig in deze studio.

ML Dit is nog.. haar kakelende lach, klinkt nog na.

NYD Dit is het classic ding dat je dan vertelt aan iemand van: Oh, ik heb zo'n verschrikkelijke periode. En dan: Maar meid, je valt er wel lekker bij af.

ML Ik zei het dus tegen mezelf in de spiegel. Ik was gewoon tevreden, opeens. Maar het is ook wel een beetje omdat kleren soms zo strak gaan zitten. Dan vind ik aankomen niet perse erg, maar dan pas je niet meer in je kleren. Dan moet je opeens in een nieuwe garderobe. Nu lijkt het alsof mijn garderobe weer beter past, dus daar zit het ook een beetje in hoor. Maar ik vond het tóch..

MAR Oké, het mag, vooruit. Nee, grapje.

NYD Maar het zit niet op het vlak dat jij vindt van, oh, nu voel ik me meer waar ofzo.

ML Nee, daar zit het niet in. Maar ik was tóch tevreden en dat viel me tóch tegen.

MAR Ik denk dat dat mag hoor. Ja, echt.

NYD Ik ook, zéker.

ML Ja, het mag sowieso natuurlijk.

MAR Maar ik denk niet dat je daar zo streng over hoeft te zijn. Het is het belangrijkste dat je goed in je vel zit.

NYD Ja, precies. Met kilo's minder kan je ook beter in je vel zitten. Alleen de vraag is dan altijd van waar komt dat dan precies vandaan?

MAR Ja, exact.

NYD Ja, oké. Hier kan dus ook héél lang over praten. Marloes, heb jij nog iets om op te biechten?

MAR Ik zat erover na te denken. En ik vond het vroeger best wel stoer van mezelf om te zeggen bijvoorbeeld dat ik een tomboy was. Dat was het eerste wat in me opkwam en nu denk ik wat belachelijk.

ML Dat je dan one of the guys wilt zijn?

MAR Ja, absoluut.

NYD Niet zo'n zeikerd en oh my god gedoe met make-up en plastische chirurgie hell no..

ML Jij was niet zo'n meisje-meisje?

MAR Nee, ik ben geen meisje-meisje hoor.

ML Anders dan de andere meisjes hoor.

MAR Ja, dát!

NYD Oh ja, héél herkenbaar.

MAR Oh, en dan denk ik nu echt wel van, oh wat erg dat ik dat dacht.

NYD Ja.

MAR Ja, daar schaam ik me wel wel erg voor.

ML Maar dat is niet iets wat je nu nog denkt, dat is van vroeger.

MAR Ja, maar ik kon zo niet... Ik doe dat vast wel, maar ik heb het nu niet helemaal door ofzo dat ik dan... Ik denk dat ik vast wel van die feminist, femimissers, jeetje wat een moeilijk woord, heb. Maar ik realiseer ze nog niet, dus ik denk dat dat nog dan wel komt.

ML Maar het is een goede.

NYD Tijd voor Post.

Hoi Nydia en Marie Lotte en Marloes,

Ik heb een dilemma en ik denk dat dit een feministisch dilemma is.

Voor mijn werk als ecooloog doe ik onder andere onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen. Dit doe ik 's nachts in verschillende gebieden: stukken bos, verlaten gebouwen, boerderijen en veel in buurten met sociale huurwoningen.

In het laatste geval zorgt dit wel eens voor vreemde situaties. Vaak zijn de bewoners door de woningbouwvereniging niet goed op de hoogte gesteld. Ik kan het mij voorstellen dat je

ontzettend schrikt als er om 3 uur 's nachts iemand door je straat patrouilleert met een vreemd apparaat (de zogenaamde batdetector) in diens hand en met een zaklamp op je huis schijnt.

Als mensen vragen hebben leggen wij natuurlijk uit wat we aan het doen zijn en ook de politie is altijd van tevoren op de hoogte. Toch is het meerdere keren gebeurd dat bewoners of voorbijgangers dreigend en vervelend gingen doen. Vorig jaar zou er bijvoorbeeld een hond op mij afgestuurd worden als ik 'niet heel snel maakte dat ik wegkwam'. In onveilige situaties gaan wij weg en is het aan de opdrachtgever om te zorgen dat er beter gecommuniceerd wordt voor wij terugkomen.

Vorig jaar was het dan ook beleid om vanwege de veiligheid altijd met minstens twee personen naar een locatie te gaan. Ook als het bijvoorbeeld om maar één gat in een muur gaat waar je echt niet met twee personen naar hoeft te gaan kijken. Echter, dit gaat komend jaar mogelijk veranderen.

Veel bedrijven sturen vleermuisonderzoekers al alleen op pad, wat de kosten voor deze onderzoeken natuurlijk omlaag brengt. Omdat wij dit jaar een nieuwe projectleider erbij hebben die opdrachtgevers meeneemt die gewend zijn om te betalen voor één persoon (als dit mogelijk is) wil de nieuwe projectleider dat bij ons gaan doorvoeren. Dit voelt voor mij om meerdere redenen verkeerd:

Wie belt de politie als je in een benarde situatie zit, zoals: hond op je afgestuurd, jij op een schutting en de telefoon uit je broekzak gevallen? (Ik liet mijn fantasie even de vrije loop maar het is geen ondenkbare situatie)

Wie kan jouw woord bevestigen als er iets vervelends is gebeurd?

Na dit in de vergadering aangegeven te hebben is besloten dat je enkel - alleen het veld in gaat als je dit wil, het hoeft dus niet. Je mag ervoor kiezen om enkel ingedeeld te worden op projecten waar je met meer mensen staat. Meerdere mannelijke collega's zeiden ook dingen in de trant van: "Je hoeft echt niet hoor, wij worden minder snel lastiggevallen dus wij gaan wel alleen staan". Allemaal vast aardig bedoeld maar totaal niet mijn punt. Er is namelijk geen keuze te maken voor sommige mensen, de cijfers liegen er niet om: mensen met een feminien uiterlijk worden veel vaker lastiggevallen dan mensen met een masculien uiterlijk. Ik wil best alleen staan 's nachts, sterker nog, ik werk graag alleen, maar helaas is dat minder veilig voor mij dan voor mijn mannelijke collega's.*

In hoeverre vinden jullie het gepast dat dit een eigen keuze is voor ieder of is dit eigenlijk iets wat vanuit het bedrijf bepaald moet worden? Ik neig naar het laatste omdat ik het gevoel heb

dat je anders meegaat in een seksistische maatschappij waarin vrouwen minder vrijheden hebben dan mannen*.*

Liefs aan jullie en alle honingballen van Maud

ML, daarna NYD: Ja.

ML: Ja. Ja. Ik vind het wel raar dat de regel in zo'n bedrijf wordt ingevoerd van... weet je wat, uit veiligheidsoverwegingen gaan we met de tweeën.

NYD: Ja.

ML: Als in, daar is blijkbaar genoeg een gesprek over gevoerd, of daar is misschien een vergadering over... Het is een regel die ooit is ingevoerd. En die wordt dan dus nu actief teruggedraaid, alleen maar om geld.

NYD: Kapitalisme.* Tunc Kapitalisme wordt afgespeeld*

ML: En dat vind ik erg fucked up.

NYD: Ja, het is ook heel raar, want er is op het veiligheidsgebied of de veiligheidservaring van mensen, is er in principe niks veranderd. Het is niet zo van, oh nou, we hebben nu vijf jaar gezien dat er geen incidenten zijn, alles gaat goed, dus de keuze is nu om mensen alleen te sturen. Nee het is gewoon puur.. Er gaan bij andere bedrijven of bij andere opdrachtgevers ook wel eens mensen alleen, dan kunnen we dat ook wel gaan doen.

ML: Ja, en dat lijkt me ook gewoon niet oké. Plus, ik zat na te denken, dan wordt die regel ingevoerd. En dan heb je mensen die zeggen ja ik durf dat wel, maar dan krijg je dus een heel raar verschil in. Als het gaat over mannen bijvoorbeeld, die voelen zich misschien gedwongen om te zeggen... ik durf dit wel of zo, omdat andere mannen dan ook zeggen ik durf dit wel. En de vrouwtjes krijgen dan een beetje het stempel van... die zijn weer bang en die durven dat niet. En zo krijg je dan toch ook een hele rare situatie in wie dan een prettige werknemer is voor de werkgever. En wie dan misschien ook aangenomen gaat worden of zo. Je wilt dan dus werknemers die niet bang zijn om alleen te gaan. Dan ga je daar misschien op selecteren, terwijl het belangrijk is dat iedereen zich in de basis even veilig voelt.

Mar: En daar zat ik ook aan te denken, dat dat echt ongelijkheid weer creëert. Het is niet zo dat vrouwen niet willen, nee, het kan niet altijd. Het is vaak onveiliger voor vrouwen.

ML: Of in ieder geval hebben ze dat gevoel. Jij was in de cijfers gedoken

NYD: We hadden Maud ook even gevraagd, je schrijft van de cijfers liegen er niet om of iets dergelijks. Welke cijfers bedoel je dan? En toen stuurde Maud cijfers terug over straatintimidatie, maar dat ging wel specifiek over jonge mensen. En dan geef je dus meer vrouwen aan dat zij ook vaker last hebben van straatintimidatie. Maar als je kijkt naar cijfers over het algemeen van geweld op straat, hebben mannen daar bijvoorbeeld vaker mee te maken dan vrouwen. Het is ook weer niet zo dat mannen 50% meer kans hebben of zo, iets van 15% geloof ik, maar in principe hebben mannen meer kans op geweld. Op seksueel geweld hebben vrouwen meer kans... en mannen hebben weer meer kans op mishandeling en bedreiging, zegt het CBS. Maar er is ook zoiets als een gevoel van veiligheid. En vrouwen voelen zich duidelijk vaker weleens onveilig dan mannen, met 42 tegenover 24 procent, zegt het CBS. En dit is iets interessants, want wij hebben het ook best wel vaak in deze podcast gehad... over het monster in de bosjes, waar we eigenlijk heel erg vanaf jongs af aan mee worden opgegroeid. Er zijn ook heel vaak situaties die vrouwen meemaken waarbij het onprettig is... en de straatintimidatie, noem het allemaal maar op. Het monster in de bosjes bestaat ook. Ik heb hier weleens iets stelliger gezegd van het is een mythe.

NYD vervolgt: Toen werd ik ook op mijn vingers getikt. Ik moet nog steeds terugmailen naar deze persoon. Dat is echt al een jaar geleden. Maar daar denk ik heel vaak aan. Want het is natuurlijk niet zo dat het nooit gebeurt. Maar het gebeurt relatief gezien minder dan dat het in huiselijke kring gebeurt.

ML: Ja, want dat is ook in de cijfers natuurlijk. Dat geweld tegen vrouwen gebeurt vaak achter de voordeur. En bij mannen gebeurt het vaker op straat.

NYD: Ja, maar eigenlijk maakt het niet veel uit of de kans wel of niet groter is. Want de discussie of het gesprek aan de vergadertafel was van "wij mannen maken dat toch minder mee". Terwijl dat misschien eigenlijk helemaal niet zo waar is.

ML: Het is eigenlijk een soort misplaatst gevoel van veiligheid. Je bent even onveilig als vrouwen, maar misschien op een ander gebied.

NYD: Ja want je zou kunnen zeggen Als ik een man, als ik dus heel erg stereotyp denk, en er komt een man misschien een beetje zo gekleed, met donkere kleren aan, een beetje inbrekerachtig, met een zaklamp op mijn huis schijnen. Of er komt een vrouw, er was laatst

een vrouw toevallig in onze buurt, die was met een zaklampje aan het schijnen. Ik geloof dat zij gewoon niet zo goed straatbordjes kon lezen, dus dat zij dat gebruikte. Nou, bij die vrouw had ik totaal geen onveilig gevoel. Dus je zou je ook nog kunnen afvragen, is het echt zo dat vrouwen minder, meer... Ik weet het gewoon niet. Maar daar gaat het dus eigenlijk volgens mij in de basis niet om.

ML: Nee, maar wat ik zat ook te denken, dan heeft Maud het over... er wordt een hond op je afgestuurd of zo. Dat is tenminste, als ik dat ergens zou moeten indelen zou ik zeggen, dat zijn geweldsdelicten, dat is meer de mishandeling,

NYD: *instemmend* bedreiging

ML: hoe noem je dat, categorie. En daar hebben mannen eigenlijk veel meer mee te maken. En de straatintimidatie die ze stuurt, ik zou die er niet meteen opleggen. Ik snap wel wat ze bedoelt en daar zit inderdaad dat hele onveilige gevoel, wat we allemaal hebben, ook heel erg in. Maar misschien is het dus feitelijk wel zo dat mannen eigenlijk meer gevaar lopen... in deze specifieke situatie.

ML en **NYD:** Dat zou kunnen.

NYD: Feit blijft dat ik vind dat je als werkgever voor een veilige, prettige werkomgeving moet zorgen. En de punten die Maud aandraagt, met wie gaat mijn verhaal back-upen als ik in mijn eentje ben, of wat moet ik doen als mijn telefoon uit mijn zak is gevallen omdat ik op een schutting angstig voor een hond zit te schuilen, dat vind ik heel legitieme vragen.

ML: Ja en het lijkt me aan de werkgever om te zorgen dat alle werknemers zich gehoord en veilig voelen. En dat je daar dus regelgeving in maakt en niet op basis van wie er wel of niet bang is. Want ja, mannen voelen zich veiliger, dat is zo.

0:19:52

NYD: Ja en dus is het inderdaad volgens mij een feministische discussie die je hierover kan voeren.

ML: *zacht lachend* Lekker gewerkt Maud

NYD: En ook, je zou dus kunnen zeggen dat het ergens seksistisch is vanwege het veiligheidsgevoel. Heet het nou zo volgens het CBS? Nou ja, goed. Ja.

MAR: Ik vind het heel fascinerend, ook gewoon omdat het over het gevoel gaat. Wat jullie net zeiden, dat mannen net zo veel risico lopen op een andere manier, maar dat ze dan als default mode zich dan veiliger voelen.

ML: Ja, want de straat is gewoon meer van mannen, zo ervaren ze dat. En vrouwen voelen zich veel meer bekeken en onveiliger. Het is echt heel krom eigenlijk.

MAR: Het heeft natuurlijk ook mee te maken met hoe je eruit ziet. Dat is misschien een beetje een gek voorbeeld, maar ik ben nooit nagefloten, nooit nageroepen. Ik ben vrouw, maar ik heb die ervaring helemaal niet. Dus ik voel me relatief veilig op straat. Ik voel me misschien ook overmatig veilig op straat, terwijl dat misschien helemaal niet zo is.

SPONSORBERICHT

ML Hallo onze sponsor ICM opleidingen en trainingen wil de mensen graag een KADO aanbieden

NYD Een kadooooooohooooo?

ML ICM heeft als cadeautje het ICM groeiprogramma in het leven geroepen: een gratis webinar-reeks waarin je aan de slag gaat met het allerbelangrijkste in je leven, namelijk: JEZELF

NYD Wát een timing voor jou

ML SCHAT, say no more. Dit jaar staat - zoals iedereen en z'n moeder wel weet inmiddels - in het teken van MEZELF. Ik heb me dus ook al aangemeld want deze meid is op de zelfontwikkelingstrein gestapt en tuft lekker door

NYD Ik herken je nu al niet meer. Tell me more

ML Het ICM Groeiprogramma bestaat uit 3 gratis webinars. De eerste op donderdag 22 feb, de tweede op dinsdag 27 feb en de derde op woensdag 6 maart. Alle webinars staan in het teken van kiezen voor jezelf en zelfinzicht krijgen.

NYD En het is online te volgen

ML Jup, dus het kan gewoon vanuit m'n bed. Ik moet ook niet té hard van stapel lopen he met die zelftransformatie. Om 20.00 uur log je in en een 'les' duurt tot 21.15. De webinars worden ook opgenomen, dus op een later moment terugkijken kan ook. Je kunt interactief met de opdrachten meedoen of je kunt dus ook in je nest

liggen en de boel van een afstandje volgen en luisteren naar de spreker.

NYD En wat moet ik me bij zo'n les voorstellen?

ML De eerste webinar staat in het teken van belemmerende overtuigingen en hoe je die ombuigt. Je krijgt handvatten om negatieve gedachten en beperkende patronen te herkennen en te doorbreken en los te laten. Je gaat een soort gesprek aan met je innerlijke ikken om je bewust te worden van je wat er binnenin je allemaal aan de hand is.

NYD Voor de leek klinkt het misschien een tikkie zweverig?

ML Maar dat is het dus NIET. Het zijn stuk voor stuk praktische webinars waar iedereen aan mee kan doen. OOK JIJ **NYD** IA

NYD En hoe meld een mens zich aan?

ML Ga naar icm.nl/groeiprogramma en meld je gratis aan.

NYD ICM, je kunt meer dan je denkt

TUNE WE MOETEN HET EVEN HEBBEN OVER...

ML WE MOETEN HET EVEN HEBBEN OVER... gewenst kindvrij leven. We moeten het even hebben over gewenst kindvrij leven. Want, zoals de boektitel van Marlous de Vries mooi luidt: kinderen krijgen is optioneel. Voor de een is dat een volstrekt logische zin, voor de ander een re-vo-lu-tio-nair idee. Wauw, je kunt ook een pad kiezen zonder moederschap of ouderschap! Degenen die inderdaad voor dat kindvrije pad kiezen, krijgen nog vaak vragen - of misschien zelfs vervelender - onbegrip en weerstand. Dit terwijl in Nederland een op de vijf vrouwen geen kinderen heeft. En van die groep, van die een op de vijf vrouwen, is volgens de cijfers van het CBS 60% vrijwillig kindvrij. Dus tijd voor een gesprek hierover.

NYD Ja, maar ik dacht eerst even een korte disclaimer, heads up, content warning, hoe je het maar wil noemen. Want ik kijk uit naar dit gesprek, maar ik kan me voorstellen dat we ook luisteraars hebben waarbij de kindwens nog niet lukt of waarvan al duidelijk is dat het nooit gaat lukken, terwijl die wens wel heel heftig aanwezig is. En dat is natuurlijk iets heel verdrietigs en heel pijnlijks. Ik kan me voorstellen dat als wij hier 'happy happy, joy joy' gaan zitten kletsen over 'o, Marloes, je wilt echt geen kinderen en je bent helemaal blij, wat heerlijk voor je! Kinderen, bleh!.. *lachend* Ik weet niet of we zo'n gesprek gaan hebben, maar in principe zou het kunnen. Het kan die kant op gaan en het kan zijn dat je dan als luisteraar daar even nu niet de headspace voor hebt en dit even niet wilt horen.

ML Het kan gewoon heel goed zijn dat je nu eventjes niet ons publiek bent en dat is oké.

NYD En dan weet je dat dit gesprek eraan gaat komen. En ook voor de ouders die luisteren of mensen die graag ouder willen worden: het is natuurlijk geen aanval op de mensen die die keus maken, maar dat zal zometeen ook nog ter sprake komen.

MAR Ik heb knetterhard gewerkt om dat juist níet te doen.

NYD Precies! Leven en laten leven. Dat is ook heel duidelijk een boodschap in je boek. Maar toch het allemaal maar heel duidelijk gezegd hebbende. Oké, laten we erin gaan. Marloes, wanneer was voor jou duidelijk: ik 'mot' het niet! Kinderen, een kind: nee!

MAR Ik denk dat ik geboren ben zonder kinderwens.

NYD Ja.

MAR Ik denk dat dat ook gewoon iets normaal is. Sommige mensen hebben dat wel; die worden daarmee geboren en die weten dat al heel vroeg. Ik heb in vriendenboekjes bijvoorbeeld staan: ja, later word ik moeder. Ik dacht: echt?! Daar snapte ik niks van. Ik denk dat het begon een beetje... Ik had vroeger zo'n nep-Barbie en die had dan zo'n bol buikje. Ken je die nog?

ML Jaaaa! Nee, wacht...

MAR Er gaat een belletje rinkelen, hoor.

NYD Die zat toch in de Barbiefilm?

ML Hij zat in de Barbiefilm en hij was *discontinued*, toch? Omdat het toch een beetje raar was of zo?

MAR Maar ik had hem, hoor! Ik had hem.

ML Maar volgens mij... Er komt opeens iets terug dat ik hem misschien ook wel had of in ieder geval dat een vriendin van mij hem had. Je kon dat buikje openmaken en er zat een kind in.

MAR Het is echt *very disturbing*! Voor mensen die dat niet kennen: het was een Barbie met een plastic buikje. Die kon je eraf halen en daar zat een frummeltje onder, een soort rubberen baby'tje. Die kon je er ook uit halen. En bij mij plopte dat platte buikje naar buiten zodra je die baby eruit haalde.

ML Ja!

MAR Zo 'ploep'! Dat is ook handig als je zwanger bent geweest: meteen die strakke buik terug.

NYD Ja.

MAR Ik vond het helemaal niet zo leuk. Ik vond die bolle buik trouwens prima. Die zat er wel eens op, maar die baby zat er niet onder. Maar wat ik dus deed, dan stopte ik die baby in een plantenpot, weet je wel.

Iedereen lacht

MAR Ja, daar even verstoppen, of onder in een ton. En dan vond mijn moeder hem weer en haalde ze hem onder de aarde vandaan. "Waarom is die baby hier?!" Die baby moet ik niet! Die moet weg!

Iedereen lacht

NYD Je had die baby beter gewoon weg kunnen gooien. Dan was je er vanaf.

ML Maar hoe oud was je toen? Nog jonger dan 10?

MAR Ja, joh! Veel jonger.

ML Ik speelde nog lang met Barbies, dus je kan ook 15 zijn geweest in mijn beleving.

MAR Nee, dan had ik hem misschien wel weggegooid, maar ik denk dat ik vijf was of zo.

ML Oh, ja.

MAR Dus ik zag dat niet als een teken, maar ik merkte wel... Zelfs mijn klasgenootjes in die vriendenboekjes - we waren toen ook een jaar of zes, zeven. Soms schreven ouders nog in die vriendenboekjes, dus dat was voordat de kinderen zelf konden schrijven en dan zeiden ze dat ze later moeder werden. En ik herinner me wel vaag dat ik zoiets had van 'o, dat is een optie, dat is een beroep blijkbaar. Dat is een beroep. En dat is geen beroep wat ik wil, denk ik.' En toen ik tiener was, zei mijn moeder wel eens "Ja, wacht maar tot jij later kinderen hebt!"

ML Jaaa!

NYD Een bekende opmerking.

MAR En toen zei ik van: "ik denk niet dat ik dat wil".

ML En waarom niet? Wat zijn jouw redenen?

MAR Ja, ik heb geen kinderwens. Ik vind dat heel lastig te omschrijven. Ik snap dat dat heel abstract is, maar ik krijg geen rammelende eierstokken als ik een baby zie. Dat sommige vrouwen dan echt van 'oh, wat mooi! O, ik wil er ook zo eentje. En oh, die geur!' Dan denk ik: welke geur?! Waar hebben jullie het over?

NYD De geur van poep?!

MAR Nee, ik snap dat gewoon niet. Ik weet nu dat er hormonen samenwerken in je hoofd die ervoor zorgen dat je een kinderwens krijgt.

NYD *verbaasd* O!

MAR De situatie moet kloppen, dus je moet vrienden hebben die baby's hebben en daar heel enthousiast over zijn, zo van: 'oh, het is het mooiste geschenk uit mijn leven!' Dat moeten ze zeggen en dat is A. En dan B, dat die twee hormonen in je hoofd op dat moment goed gaan samenwerken, zo van 'pling, pling'. Ik ben geen wetenschapper, maar...

ML Maar het gaat wel zo: 'pling, pling'.

MAR Ja, *lacht*. En dan krijg je die rammelende eierstokken. Maar ik ben heel erg analytisch aangelegd, dus ik dacht dat je dat echt letterlijk in je buik moest voelen.

NYD Die voel ik niet, haha.

ML Jij bent daar gewoon helemaal immuun voor.

MAR Ja.

NYD Maar je zou kunnen zeggen, eigenlijk ideaal voor het gewenst-kindvrij mens. Want je hebt dus ook die twijfel niet. Je hebt niet het hele proces wat je door moet, van voors en tegens. Want dat is natuurlijk wat veel mensen naar ons insturen: heb je ooit ook maar flink die twijfel gevoeld?

MAR Ja.

NYD O, dat is dus wel?

MAR Ja, dat heb ik wel gehad, maar dat was extern. Intern wist ik dat ik het niet wilde.

NYD Ja.

MAR Extern kreeg ik toen ik een jaar of 28, 29 was dat mensen vroegen of ik later kinderen wilde. Ik denk het niet, maar ik kan altijd van mening veranderen. Ik liet altijd dat deurtje open, want dan krijg je het minst kritiek. Als iemand een tip daarover wil: als je denkt datje het niet wil, zeg dat gewoon 'ik denk dat ik het niet wil, maar wie weet verandert het'. Want dan zijn mensen al gauw uitgepraat. Dan gaan ze je ook niet overtuigen en dan creëer je voor jezelf meer ruimte om die beslissing later te maken. Dat werkt heel goed.

ML Maar maakte dat dan ook dat jij wel die twijfel voelde, omdat je dat deurtje naar anderen open liet, dat je ook zelf ging twijfelen, of was die twijfel er eigenlijk niet?

MAR In mij niet. Dus dat ik voelde wel heel sterk. Maar ik ben iemand die overal heel open in staat, dus ik kan me voorstellen dat dat op een gegeven moment gaat veranderen. Ik zag het bij vriendinnen gebeuren. Die zeiden dat ze absoluut geen kinderen wilden en dan een paar jaar later kwamen ze toch. Ik dacht: dat kan gebeuren. Dus ik wilde dat openlaten. En ik twijfelde een beetje, vooral in onzekere periodes, omdat mensen zeiden dat het heel mooi was en dat je echt iets mist. Dan krijg je een soort FOMO.

NYD Jaha.

ML Ja, dit herken ik wel. Dat je toch begint te twijfelen, omdat andere mensen dingen zeggen, waardoor je denkt 'heb ik het dan mis?'

MAR Precies dat! 'Zit ik fout?' Daar had ik het ook met een vriendin over - die komt ook in het boek voor. Die zei ook "misschien zit ik fout". En dat boezemde me heel veel angst in. Misschien zit ik fout. Dat kan me voorstellen. Maar ik denk dat het heel belangrijk is om bij jezelf in te checken. Dus alle externe feedback even zoveel mogelijk wegduwen.

NYD Wat natuurlijk heel moeilijk is, maar ja.

MAR Ja, dat is echt verrekke lastig, maar dat je wel de hele tijd bij jezelf incheckt: maar hoe voel ik mij hierbij.

NYD Ja.

ML Jij schrijft ook in je boek dat als je je beslissing neemt of als je twijfelt, dat je een soort onderscheid moet maken tussen angst en verlangen. Wat jij nu beschrijft, is dat iemand dat tegen mij zegt en dan word ik bang dat ik iets mis. Dat is natuurlijk angst. Is de reden dat je geen kind wil voor jou, verlangen? Verlangen naar vrijheid, verlangen naar...?

MAR Ja, ik verlang naar andere dingen dan kinderen. Als je kinderen wil, moet je daar een groot verlangen naartoe moet hebben. Niet denken dat je bang bent dat je iets mist of dat je later alleen komt te staan. Dus ik 'neem' een kind, om het heel grof te zeggen. Dat vind ik echt de slechtste motivatie ooit. En mijn verlangen is niet om een kind te hebben. Dat voel ik ook niet. Ik voel dat verlangen niet. Ik voel wel verlangen om kunst te maken, *lachend* roze luchten te schilderen.

NYD Love it!

MAR Om boeken te schrijven, om mijn verhalen te delen. Ik heb echt zo'n waslijst. In het boek heb ik ook echt een hele lijst van dingen die ik allemaal nog wil doen. En verlangen voel ik heel erg. Dat voel ik ook in mijn hele lijf, van dit wil ik doen. En dat is niet hoofdelijk. Je kent het wel. Dat is een heel lekker gevoel van: dit wil ik allemaal nog gaan doen.

ML Ja.

MAR Dus dat volg ik. En dat verlangen van een kind heb ik niet.

NYD Dat gevoel wat je omschrijft dat hebben mensen die wél kinderen hebben precies dit ook, maar dan met een kind.

ML Ja, dus dat is eigenlijk iets heel goeds om op af te gaan. Als je zeker weet dat je iets in je leven heel leuk vindt...

NYD Waarbij je een *spark* voelt.

ML Dan leg je dat gevoel op het idee van 'wil ik een kind of niet?' En als je dat dan niet voelt, dan wil je het in ieder geval misschien nu niet.

NYD Er stuurde ook iemand: "ik heb het syndroom van Turner en kan dus geen kinderen krijgen, maar ik heb ook nooit de behoefte aan kinderen gehad. Ik heb lang gedacht dat er iets mis was met mij." Heb jij dat ook ervaren? Of is dat voor jou altijd geweest van: ja, dit is nou eenmaal wat het is.

MAR *lachend* Nee, dit herken ik wel. Ik heb een tijdje gedacht dat je op een gegeven moment in die soort tsunami van kindergeboortes terechtkomt. En dan krijgen al je vriendinnen kinderen. In mijn omgeving kregen opeens heel veel mensen kinderen en allemaal heel enthousiast. En ik dacht: ik voel hier niks bij. Oh, mij mankeert iets. Oh ja, er is echt iets mis met mij.

ML Kinderhater.

MAR Ja, en dan zeiden ze: houd het vast, dan voel je het ook. En dan zat ik daar met het kind te schudden. *hard lachend*

NYD Shaken baby-syndroom, al die kinderen.

Iedereen lacht

MAR Dat heb ik niet gedaan. Alle baby's leven.

NYD Heel goed.

MAR Maar ik twijfelde wel. Is er iets mis met mij? Wat mankeert mij? En dat was ook het moment - dat is echt jaren geleden. Ik denk dat ik rond de 31, 32 was. Toen heb ik een artikel daarover geschreven, omdat ik toen op onderzoek uit ging. Oké, ik denk dat er iets mis met mij is, dus ik ga echt research doen. Alle boeken lezen die ik kan vinden om erachter te komen wat rammelende eierstokken zijn en hoe dat werkt. Waarom heb ik dat niet?

NYD En waarom denk je dat mensen denken dat er iets mis met hen is?

MAR Omdat je afwijkt van wat wij gewoon achten. Daarom ga je twijfelen aan jezelf, denk ik. Wij zijn natuurlijk groepsdieren, biologisch gezien. Dus om ons veilig te voelen, moeten we bij de groep horen. Nou ja, en als je dan zegt 'ik wil geen kinderen', dat zijn mensen heel afwerend. Dat heb ik ook gemerkt. Tenminste, de niet-juiste mensen in je leven. Die zeggen 'o...' en gaan dan afstand van je nemen.

NYD O, fysiek ook echt, bedoel je? Stapje naar achteren van 'oeh...'?

MAR Ja, dat merkte ik wel. Je moet maar eens opletten. Als je iets doet wat niet strookt met wat de meeste mensen doen, dat mensen echt wel even afstand nemen.

ML Ja, dat ze dan denken: hiermee moet ik niet besmet worden, of niet hiermee geassocieerd worden, want dan hoor ik ook niet meer bij de groep.

MAR Ja.

ML Ja, ja...

MAR Dus wat ik als feedback vaak terugkrijg van die vrouwen die geen kinderwens hebben, is dat ze het heel spannend vinden om daarmee naar buiten te komen, omdat ze dus bang zijn dat ze er dan niet meer bij horen. Daarom pleit ik ook zo hard van dat we dat loslaten.

Dat het niet een vakje inkleuren is van 'moeder' of 'niet-moeder', maar dat het een onderdeel van het leven is, een keuze, en dat er nog zoveel meer mogelijkheden zijn. Dat je mensen niet gaat afwijzen omdat ze geen kinderwens hebben.

NYD Ja, bij jou is het iets van: ik wil het niet en ik ben *all fine* en helemaal happy, maar voor mensen die wel heel graag een kind willen, maar waarbij het op een of andere manier niet voor hen is weggelegd, is het natuurlijk nóg pijnlijker, kan ik me voorstellen, als mensen jou dan zien als een paria.

MAR Ja, outsider, ja.

NYD Ja. Want als je zelf die keuze heel erg intern voelt, dan...

ML Ja, dan volg je gewoon je hart.

NYD Ja, en dan kan je er ook misschien zelfs nog wel genoeg in scheppen van: oh, maar ik kies dat andere pad en ik vind dat fucking cool. De illustratie op jouw boek laat dat ook heel leuk zien. Zo'n bordje met moederschap en allemaal moeders die dan die kant op lopen. En jij met je rugzakje, die lekker naar het bordje met vraagteken gaat. Daar kan je ook trots uit halen.

MAR Ja. Ik zat wel nog even te denken over wat je net zei. Daarom vind ik het ook zo belangrijk dat we dit meer uit de taboesfeer halen. Ik merk dat het al meer komt hoor, dat er steeds meer openlijk over wordt gepraat. Maar echt een paar jaar geleden was dit zo taboe, dat was echt... Toen ik aan mijn boek begon was het echt nog wel best wel pittig. En juist ook voor de vrouwen die geen kinderen kunnen krijgen en dat wel zouden willen, vind ik het juist zo belangrijk om te zeggen van: wat er ook gebeurt, of je nou wel met kinderen door het leven gaat of zonder, alles is oké.

ML en **NYD** Ja!

MAR Dus dat we daar vrouwen niet meer op aan gaan kijken. Kijk, ik sta er relaxed in en heb daar ook niet zoveel moeite mee. Er zijn vrouwen die daar veel meer moeite mee hebben dan ik. Maar ook de mensen die een kinderwens hebben en dat niet lukt, als zij ook wat vrijer hun pad mogen bewandelen en daar niet op aan worden gekeken, ik denk dat we dan echt heel veel grondgebied winnen.

ML Ja, want dan is het natuurlijk gewoon iets wat je zelf moet verwerken, omdat je een kinderwens hebt, maar dan heb je niet ook nog

NYD Die druk van de maatschappij

ML die druk van die maatschappij erbovenop. Dat maakt het gewoon allemaal echt extra kut.

NYD Ja, nog zwaarder.

MAR Ja. Dus het is gewoon ook heel belangrijk, dat vind ik tenminste, ik heb geen kinderwens, dus ik vind het ook belangrijk om mensen te tonen van kijk, ik heb geen kinderen en ik ben gewoon blij. Ik heb gewoon een leuk leven.

NYD *grinnikt*

ML Kan gewoon!

MAR Ja, maar stel je voor dat het niet lukt om kinderen te krijgen, dan is het ook fijn om te zien dat er ook leven zonder kinderen mogelijk is.

NYD Ja

MAR En dat is pijnlijk, dat wil ik absoluut niet wegcijferen. Maar ik wil ze wel een beetje hoop geven van... Je kunt je leven nog wel zo inrichten dat het ook enigszins leuk nog is.

ML en **NYD** Ja

NYD Wat zijn andere redenen die mensen aangaven in jouw - ja, ik zeg de hele tijd mensen, maar je richt je boek op moeders..?

MAR Ja, daar heb ik heel erg mee geworsteld, hoor.

NYD Ja, en vrouwen, met een reden neem ik aan?

MAR Ja, ik heb daar best wel mee geworsteld, en ik heb daar ook best wat opmerkingen over gehad toen ik de titel naar buiten bracht

NYD Ja

MAR Omdat toch mensen die zich als vrouw identificeren anders worden benaderd over het ouderschap dan mensen die zich als mannen identificeren. Dus dat is ook de strekking hè, die zich als vrouwen identificeren. Ik heb ook een heel aantal mannen gevraagd, van wat voor vragen krijg je dan, wat voor opmerkingen krijg je. En er zit echt serieus een énkeling bij die zegt, ja ik krijg daar kritiek over. En het grote gros van de mannen zegt toch van ja, da's geen issue, er wordt niet over gepraat, prima. Terwijl vrouwen meteen al heel heftig reageren: ja ik krijg zoveel kritiek en krijg zoveel op m'n dak. Dat ik denk van ja, dan moet ik me toch daar op gaan richten, want als ik me in het boek ook zou richten op mannen, dan zou het een te algemeen boek worden.

NYD Ja. Wat kan, maar wat dan niet past bij jou.

MAR Dat moet iemand anders gaan schrijven.

NYD Ja precies

ML We hadden natuurlijk Jantine Jongenbloed vorig jaar te gast over: wil ik een kind of niet, of wel, of niet, of wel. Dat ging echt over de twijfel. En toen zei zij ook dat iemand vroeg "zou je vader willen worden" en dat of ze toen meteen zei: ja. Dat wil ik wel.

NYD Dus er zit wel degelijk...

ML En daar alleen al blijkt uit dat het voor vaders en mannen en voor vaders zo anders is dan voor moeders om niet of wel te kiezen voor een kind. De lading is gewoon compleet anders. Dus het zou een heel ander boek zijn.

MAR Ja

NYD Maar waar ik naartoe wilde

MAR *lacht*

NYD is, dan kan ik dus zeggen, je hebt vrouwen geïnterviewd voor je boek? Het waren allemaal vrouwen?

MAR Ja

NYD Okee, ja precies. Dan is de vraag die ik wilde stellen, je hebt dus heel veel vrouwen geïnterviewd voor je boek. Wat waren redenen die zij dan nog aangaven? Want jij hebt dus een soort intern: ik hoef het niet, klaar, uit, af. Maar er zit ook een best wel fun lijst in je boek, vind ik

ML je hebt ook een hele lange lijst

MAR Ja leuk is die toch?

NYD Ik vind het heerlijk, ik heb ervan genoten. Van hoeveel? 119 of zo?

MAR Heel veel

ML Maar jij, Nydia, hebt toch ook die lijst inmiddels wel?

NYD Ik heb een persoonlijke lijst. 109 ja. Ik heb een persoonlijke lijst ja.

ML Maar hoe lang is jouw lijst? Weet je dat, of niet?

NYD Geen idee. Ik kan het wel even googelen, maar als jij in de tussentijd dan even wil...

ML Alles! Nee, wat zijn jouw leuke? Een paar leuke

NYD Nee een paar redenen, of hoofdredenen waarom mensen zeggen - vrouwen in dit geval - voor mij hoeft het niet.

MAR Ik heb dus een onderzoek gehouden over 250 vrouwen. En de hoofdreden was eigenlijk de angst om autonomie te verliezen.

ML en **NYD** Ja.

MAR Regie over je eigen leven, dat kwam veruit het hoogste in de lijst. En heel veel mensen denken dat klimaat ook wel een heel groot issue zal zijn, dat kwam op plek vier. Ik weet niet meer wat er precies tussen zat, maar ik vond het wel heel erg typisch, dat het gebrek aan autonomie bij zoveel vrouwen, dat daar die angst zit, wat ik heel goed snap want die heb ik ook.

ML Maar dit zijn dus wel weer redenen vanuit angst?

MAR Ja. Ja.

ML Ja

MAR Ja, dat is waar.

ML Want ik ging dus nadenken door dat angst/verlangen ding. En toen dacht ik, wow, volgens mij zijn heel veel redenen van mij ook uit een soort angst. Angst voor de toekomst, angst voor... En uiteindelijk denk ik dat ik nog steeds wel... Ik bedoel, ik kan ook heel erg vooruitkijken naar het idee van ik heb geen kinderen in mijn leven later, helemaal prima. Maar veel angstredenen.

MAR Ja. Maar je zou het ook om kunnen draaien, van verlangen naar autonomie.

ML Ja

NYD Verlangen naar vrijheid

MAR Ik heb bijvoorbeeld heel erg verlangen naar autonomie. Dus dat is deels angst, van als ik dan kinderen krijg, dan verlies ik dat misschien.

ML Ja

MAR Maar voor mij voelt het persoonlijk als een verlangen. Ik vind het heel erg fijn dat ik zelf mag bepalen

NYD Dat je het zelf mag doen, ja.

MAR waar ik ga wonen, waar ik heen ga en dat soort dingen. Dus het is een beetje een double-edged sword.

ML Ja, je kan hem ook gewoon anders insteken.

MAR *lacht* Ja, ik draai hem gewoon even lekker om hoor.

ML Ja, verlangen naar autonomie. En verder?

MAR Ik dacht van, zou de invloed van de band die je met je ouders hebt, zou dat van grote invloed zijn? En dat viel heel erg mee, dat stond echt onderaan bijna. Dat vond ik zelf wel interessant, want als je een nare ervaring hebt met kind zijn of een nare jeugd hebt gehad, ik kon me voorstellen dat dat heel veel impact heeft op of je later zelf kinderen wil. Maar dat kwam bijna..

ML Dat was niet

MAR Nee, viel heel erg mee. En de rest weet ik eigenlijk...

NYD We hebben laatst hier een mooie brief over gekregen, over iemand die juist wel kinderen wilde om de opvoeding soort van opnieuw te kunnen doen.

MAR Ja, die hoor ik ook wel.

NYD En die dat dus ook heel prettig ervaart nu deze persoon zelf een kind of kinderen heeft, ik weet even niet meer wat precies de situatie was.

MAR Wat ik heel vaak hoor van moeders, want dat is leuk als je een boek schrijft, dan ga je echt een gesprek aan met zoveel verschillende mensen, dus ook met moeders. En dan hoor ik inderdaad heel vaak van, ja, ik leef eigenlijk weer mee met het kind. Dus zodra je een kind krijgt, dan kan dat hele mooie gevoelens opwekken. Van ohja, toen ik klein was, speelde ik daarmee. En je wilt het kind bijvoorbeeld ook de boeken geven die jij vroeger heel graag las enzo.

ML Al je Barbie's.

MAR Ja, *lacht* zonder baby's erin - nee grapje. Maar je maakt dat weer opnieuw mee.

ML en **NYD** Ja

MAR Dat kan voor veel mensen heel prettig zijn.

NYD Maar ook andersom.

MAR Het kan ook andersom, ja

NYD Want ik heb ook het Spijt van het moederschap boek gelezen. Daar was iemand die zelf racisme veel heeft meegemaakt in haar jeugd en die dat nu weer opnieuw in haar kind moest meemaken. En dat natuurlijk echt verschrikkelijk vond. Dus ja, het kan alle kanten op.

MAR Ja en laten we over spijt hebben, want ik weet niet of je daar naartoe wil.

NYD Ja, maar zeg maar.

MAR Daar zat ik net aan te denken. Er is recentelijk weer onderzoek gedaan. Volgens mij is het Vlaams-Nederlands onderzoek. Bind me er niet op vast, dat moet ik even uitzoeken. Maar 5 tot 14 procent van ouders heeft spijt van het ouderschap. En dat vond ik wel heel... ja, ik vind het niet shockerend, want ik kan me dat voorstellen, dat je daar spijt van hebt.

NYD Ja

MAR Maar het maakt wel weer eens duidelijk van dat het goed...

ML Ja, het is niet een kleine groep.

MAR Nee, dat je goed over het ouderschap moet nadenken. En dat vind ik het belangrijkste, want je moet ook in het belang denken van je kind. En spijt hebben van je kind - ik neem aan dat die ouders gewoon hun best doen, maar als kinderen dat vernemen.. lijkt me dat heel complex, ook voor de kinderen.

NYD Ja. Ik heb 27 redenen *so far* op mijn lijst. Heb ik net opgezocht.

MAR *lacht*

ML Oh, nou dat vind ik best al een behoorlijke lijst.

MAR Oh, heel benieuwd. Ga je die lijst langslopen?

NYD Ik kan er best een paar voorlezen als dat gewenst is.

MAR Ja wat je leuk vindt om te delen

NYD Het heet dus de Grote Geen Kinderen Lijst. Verantwoordelijkheid, *never ending* is bijvoorbeeld een ding. Alles lichamenlijk, baarmoederverzakking, dat soort gekkigheid. Thuis komen na een drukke dag geen rust aan je hoofd, geld, niet uitslapen of zelf kiezen wanneer je slaapt, het schoolplein, helpen op school, verwachtingen, naar sportklasjes rijden, kutkinderen in de klas, kinderdingen doen met veel geduld, alles opzij zetten voor je kind, jezelf wegcijferen, niet los kunnen laten, ál die dingen die je je kind moet leren op maatschappelijk vlak, dat lijkt me zo vermoeiend!

ML Ohja, ja...

NYD *lacht* Dat je ze niet alleen moet leren schrijven, maar zeg maar ook...

ML Je moet ook zeggen: wij willen een intersectioneel feministische samenleving en jij moet daar ook aan bijdragen.

iedereen lacht

NYD Een kind moet op laten groeien inderdaad om een goed burger te worden en ook op latere leeftijd, *oh my god...* Op carrièregebied lig je er lang uit, ongelijke zorgverdeling. Terwijl ik eigenlijk denk dat mijn vriend daar best wel heel goed zijn best in zou doen, want we hebben een hond en vooralsnog doet hij dat beter dan ik doe.

ML en **MAR** *lachen*

NYD Zolang kinderen jong zijn, nooit écht vakantie als ze meegaan. Als het kind eenmaal groot is, het wel in goede handen achter willen laten. Dus bijvoorbeeld met een erfenis of een woonhuis of iets. Nou, ik bezit niks, dus dat wordt lastig. Kleinkinderen en dan de verwachting dat je dáár weer op gaat passen. Geen zelfgekozen stilte meer in huis. Zelf ziek worden en dan toch moeten zorgen. Meer ziek zijn, want het kind neemt de hele tijd virussen mee uit school.

iedereen lacht

MAR Dat is echt waar.

NYD Niet een rustig gesprek kunnen voeren met Daniel of met vrienden als een jong kind erbij is. Nou goed, dit zijn denk ik 15 dingen van mijn lijst.

ML Ja

MAR Dat zijn er best veel, he?

NYD Ja, maar het is voor mij.. Kijk, de hoofdreden is niet al deze dingen. Het is meer als ik dan eenmaal bezig ben, denk ik ohja, dat is ook wel heel lekker eraan. En ik snap dus ook heel goed, want er zullen ongetwijfeld moeders luisteren die nu denken: ja, maarr, een kind maakt het allemaal waard. En het is het mooiste wat er is.

MAR Daar wil ik ook een lijstje van. Geef me een lijstje van wat het allemaal waard maakt.
lacht

ML Ja, nee, maar dat..

NYD Dat is waarschijnlijk niet te vatten in een lijst.

MAR Nee

ML Nee, dat is een alles omvattend mega-gevoel.

MAR Ja

NYD Hier op aansluitend hebben we een vraag gekregen van een luisteraar: hoe gaat Marloes om met angst, gemis, om “diepe liefde” of zoiets essentieels nooit te kennen?

MAR Ah, dat vind ik zo'n bullshit. *lacht*

NYD Dat is niet iets wat jij ook maar enigszins...

MAR Oh, ja, ik heb dit wel vaker van... Ik kan daar heel slecht tegen als mensen zeggen van *zeurstemmetje* "Ja, je zult nooit onvoorwaardelijke liefde kennen." Dan denk ik van... *First of all*, onvoorwaardelijke liefde van ouders is niet altijd een garantie.

ML Nee

MAR Ouders houden - er is heel veel onderzoek hiernaar gedaan, psychologisch onderzoek. Ouders houden niet standaard onvoorwaardelijk van hun kind. Als je dat wel doet, dan is dat fantastisch en dan geef je dat kind iets heel moois mee. Maar dat is niet standaard.

ML en **NYD** Nee

MAR Dus de garantie is er niet dat een kind onvoorwaardelijk van jou houdt, of dat jij onvoorwaardelijk van een kind houdt. Dus daar kan ik op gokken als ik dat wil, maar ik heb niet het idee dat ik behoefte heb aan onvoorwaardelijke liefde. *lacht* Ik zit ook echt even... Ik ben verrast door deze vraag, dus ik zit te denken van nee, ik denk niet dat ik daar ook naar taal, dat ik daar echt denk van nou, ik zou dat wel echt heel graag willen voelen. Ik voel me heel erg geliefd door mijn partner, door mijn vrienden. En daar heb ik ontzettend veel geluk mee. En ik denk dat ik wat liefde betreft heel voldaan ben.

NYD Ja

MAR Dus dat het ook heel compleet voor mij voelt. En ik snap dat als je een kind krijgt, dat het een ander soort liefde is, dat hoor ik heel vaak, maar daar heb ik geen behoefte aan.

ML Dus die angst staat ook helemaal niet op jouw radar?

MAR Nee, echt totaal niet. Ik reageer misschien een beetje heftig, maar ik hoor dat zo vaak, van "Je gaat onvoorwaardelijke liefde missen". En dan denk ik van, dat is zo... Ik vind dat een beetje kort door de bocht.

NYD Ja, en het is ook een soort FOMO-kaartje die gespeeld wordt waar je bijna niet tegenop kan.

MAR Precies

NYD Want als er iets gepresenteerd wordt van: dit is zoiets allesomvattends, prachtigs, moois. En wat het dus ook is hè, voor heel veel mensen. Maarja, wat wou je daar dan nog op reageren, als zijnde iemand die die wens niet heeft? *lachend* Voor mij hoeft het niet zo hoor, die onvoorwaardelijke liefde en die prachtige gevoelens.

MAR *lacht*

NYD Raar eigenlijk.

MAR Ja, maar ik ken ook de keerzijde. Ik ken ook de andere kant ervan. Ik ken heel veel vrouwen die geen onvoorwaardelijke liefde voor hun kinderen voelen. Dat is... De afgelopen tijd heb ik die verhalen ook heel vaak gehoord, van moeders die spijt hebben, maar dan...

NYD Mmmh, mmmh. *instemmend*

ML Ja.

MAR Maar dan zich vrij voelen om mij mails te sturen...

NYD Ja.

MAR Omdat ze daar nergens anders mee terecht komen. En dan hoor ik ook de andere kant en ik denk van: 'Ik weet dat die andere kant er is.'

ML Ja, en het zijn er dus ook veel?

MAR Het zijn er veel, echt heel veel.

ML En ik denk ook dat die onvoorwaardelijke liefde of dat essentiële... Ja, ik zie ook gewoon in mijn eigen leven, om me heen, ja, genoeg ouder-kindrelaties, waarvan ik dan denk: 'Ja, inderdaad, is dit onvoorwaardelijk?' Maar ook tegelijkertijd... Bijvoorbeeld bij een kind waar dan heel veel schuldgevoelens komen kijken... Of dat er toch allemaal verwachtingen zijn die niet kloppen. Het is volgens mij allemaal niet zo simpel.

NYD Nee. Er zijn natuurlijk ook talloos veel mensen in therapie vanwege hun ouders.

iedereen lacht

ML Vanwege hun fucking ouders!

NYD En dan wil ik niet zeggen dat ouders het fout hebben gedaan, maar...

MAR Nee.

NYD Het is niet zo dat het per definitie een prachtige liefdesband is.

ML Nee, en...

NYD Als het kind net geboren wordt, kan ik me voorstellen dat er heel veel...

ML Ja, maar uiteindelijk... En ik moet ook heel vaak denken aan één van de Liesbeth Smits die in onze aflevering over niet-moederschap zei: 'Je krijgt geen kind, je krijgt een volwassene.' En je moet daar uiteindelijk ook gewoon, weet je wel, er zit gewoon een man

van middelbare leeftijd... Misschien wel aan je tafel en misschien kan je het daar helemaal niet mee vinden.

iedereen lacht

NYD Ja, je hebt toch ook, uh...

MAR Ik zie het echt voor me doen, zo'n ouwe knar, zo van...

NYD 'Wat moet ik daarmee?'

Je hebt toch ook in je boek van... Je kan beter niet de vraag stellen: 'Wil je kinderen?' Maar: 'Wil jij voor je leven lang moeder worden?'

MAR Ja, in mijn hoofd is dat heel logisch.

ML Ja!

NYD Ja! Maar het is wel een ander, je hebt een ander gevoel bij die twee. Het roept een ander gevoel bij mij op.

MAR Ja, maar je hebt ook kinderen maar voor heel kort, hè?

NYD Ja, precies!

MAR Wat jij net ook al zei, van, voor je het weet zit je met een ouwe kn-...

ML Met een ouwe knar aan tafel. *lacht*

MAR *lacht*

ML Oudere man aan tafel. *spottend*

MAR Heel netjes. Maar ja, dat is wel wat het is. Het is wel een tijd lang een kind, maar het wordt volwassen. En die volwassenperiode, in de meeste gevallen, maak je dat veel langer mee. En daar teken je eigenlijk ook een contract voor, van: 'Daar moet ik voor zorgen.'

NYD Ja.

ML Ja. En je valt dan als ouder misschien wel van je... Van je, van je... Pedestol, wil ik zeggen.

NYD Van je voetstuk.

ML Ja, van je voetstuk. Omdat... Ja, omdat kinderen kijken heel lang naar je op en dan blijkt opeens je ook gewoon een mens.

NYD Ja!

ML En ineens dan zijn er allemaal problemen, ja. Je wéét niet hoe het loopt, maar mensen doen alsof het een soort idylle is.

MAR Ja, ik denk ook dat dat een... Ik zag laatst dat, Oprah Winfrey, die ging met een therapeut in gesprek daarover. Dat heel veel ouders, en dan vooral moeders, vinden het ook heel fijn vinden om op dat voetstuk te staan. En dat ze een hele lange periode ook... Ja, kinderen kijken tegen je op. Ik dacht vroeger dat mijn moeder echt altijd gelijk had.

ML Dat dacht ik vroeger ook.

MAR Dat hebben heel veel kinderen, denk ik. Dat gevoel is natuurlijk heel lekker, totdat een kind gaat puberen of zijn eigen karakter gaat vormen, en dan donder je wel heel hard van je voetstuk natuurlijk.

NYD *lacht*

ML Ik had ook lang gedacht dat ons gezin normaal was.

NYD En hoe onaardig je tegen je ouders kan zijn.

MAR Maar over onvoorwaardelijke liefde... Ik denk niet dat het geheel onvoorwaardelijk is, want een kind is natuurlijk heel erg afhankelijk van zijn of haar ouders. Dus je moet je ouder ook wel...

ML Ja, tevreden houden.

MAR Ja, je moet ze plezier en tevreden houden. En kinderen doen soms dingen om hun ouders te plezieren, die ze misschien helemaal niet eens willen doen.

NYD Ja.

MAR Dus is het heel erg onvoorwaardelijk? Dat kun je je afvragen.

ML Ja, stel één van je ouders wordt de hele tijd boos wordt, want als kind ben je daar heel gevoelig voor, dus dat voel je aan en dan wil je niet dat iemand boos is. Dus dan doe je dingen niet of ga je op een bepaalde manier gedragen... Word je angstig? Weet ik veel wat je allemaal meekrijgt in die patronen, die eigenlijk gewoon hartstikke kut zijn voor je. En daar moet je dan inderdaad als volwassene weer mee dealen. Dus het is allemaal ook heel... Ik snap het overweldigende, onvoorwaardelijke liefdegevoel, en het is óók te simplistisch gesteld. Maar wie gaat er dan voor je zorgen later?

MAR Ja, daar ben ik geld voor aan het opzij zetten.

NYD Want dat geld heb jij, want... *lachend*

MAR Ja, want ik heb geen kinderen!

iedereen lacht

NYD Het scheelt honderdduizend euro, toch?

MAR Ja, meer. Het scheelt echt heel veel geld. Je kunt er een huisje in, uh... Nou ja, niet meer in de randstad, maar wel in Groningen, kun je ervan kopen. Het scheelt heel veel geld. En daar ben ik heel bewust mee bezig, van...

NYD Ja.

MAR Ik zet echt wel geld opzij, omdat ik wéét dat ik dat later waarschijnlijk nodig heb. Het is ook een hoofdstukje in mijn boek, dat ik ook een lijstje heb van: 'Denk hier aan als je geen kinderen krijgt.' Maar daarnaast wil ik even zeggen, ik vind het ook altijd wel typisch dat mensen er automatisch van uitgaan, dat hun kinderen blijkbaar later voor ze gaan zorgen.

NYD Ja, al helemaal in deze tijd, in 2024. En dan ook nog eens, stel je krijgt dus nu een kind, dan hebben we het dus over weer 20 jaar verder. Weet jij veel hoe dan de wereld ervoor staat?

MAR Maar ja, ik heb heel veel geluk met mijn ouders. Mijn ouders zeggen altijd van: 'Het is niet de bedoeling dat jullie voor ons gaan zorgen. Ik heb ook een broertje nog. Uhm... Dus dat heb ik ook heel erg meegekregen. Mijn ouders doppen hun eigen boontjes. Maar ook, ik ken ook mensen die in verzorgingstehuizen werken, die zeggen van: 'Dat doen kinderen helemaal niet standaard, hoor.'

NYD Nee! Want dat is het ding. Ga eens bij jezelf te raden, zou ik zeggen voor de luisteraar: 'Hoe vaak zie je je ouders eigenlijk? Hoe vaak ben je ervoor ze? Hoe vaak doe je klusjes voor ze?'

MAR Ja, en vooral, dat zie je ook bijvoorbeeld, de ouders worden wat ouder, dan hebben ze kinderen en die kinderen krijgen dan kinderen. Dan zitten ze meestal in zo'n fase dat ze heel druk zijn. Dan moet de kinderen naar school. Ja, die hebben dan niet altijd tijd om dan ook nog voor jou te zorgen, om dan altijd voor jou klaar te staan.

NYD Ja.

ML En dan komen er weer extra schuldgevoelens bij kijken, want je bent niet genoeg daar voor je ouders. Ik vind het eerlijk gezegd, uhm... Ik weet dat het voor sommige mensen een reden is om kinderen te krijgen, uit een soort angst dat je later misschien alleen eindigt... EN dat er niemand is om voor je te zorgen. Maar ik vind dat pijnlijk aan beide kanten eigenlijk,

want dat zou een keuze zijn uit angst en ook best wel pijnlijk voor een kind... Dat je alleen maar op de wereld wordt gezet, omdat je voor je ouders wordt geacht te zorgen.

NYD Ja...

MAR Het is wel een beetje verdrietig, inderdaad. Maar ook, je hebt zelf ook in de hand, hè, of je later eenzaam eindigt.

NYD Ja.

MAR Mensen zeggen bijvoorbeeld: 'Wie komt er dan later bij je op bezoek als je oud bent?'

ML Nou, mijn vrienden...

MAR Ja, precies!

NYD Die gaan dood.

***ML** en **MAR** lachen*

NYD Die zijn in dit scenario allemaal dood.

ML Allemaal?!

MAR Zorg er altijd voor dat je vrienden hebt die minstens 20 jaar jonger zijn. Dan heb je een soort back-up. *lacht* Je hebt het natuurlijk wel deels zelf in de hand. Ik heb een iets oudere vriendin, die is nu begin zestig en die heeft ook geen kinderen. En die heb ik dus advies gevraagd. En ie zegt altijd: 'Zorg dat je je contacten onderhoudt, dat je daar tijd in investeert, zodat je een soort groepje om je heen hebt waar je je fijn bij voelt.'

Ja, die ouders gaan er standaard vanuit dat de kinderen de enige sociale interacties zijn. die ze dan op latere leeftijd hebben. En dan denk ik van: 'Oeh, dat vind ik dan ook wel weer triest.'

NYD Je merkt ook veel bij ouders, toch, dat ze heel veel plezier beleven uit de kinderen. Dus zeg maar, 'mama is alleen blij als de kinderen blij zijn'. Je hebt toch zo'n soort uitspraak? Of dat mensen die wat ouder zijn terugkijkend op hun leven, als ze kinderen hebben, dat ze veel meer zullen refereren aan: 'En mijn kind heeft dit bereikt en mijn kind heeft dat gedaan.' Versus iemand die geen kinderen heeft en het veel meer zal hebben over: 'En ik heb dit gedaan en ik heb dat gedaan.' Ik weet niet waar ik heen wilde.

MAR Nee, en Mariëtte, die in het boek ook een paar keer goede dingen zegt... Ik heb ook quotes van andere mensen... Die zegt, dat noemt ze dan tweedehands geluk. Dat vond ik wel een mooi woord.

ML Weet je dat ik dus juist de angst heb dat ik dan jaloers word op de vrijheid en de jeugdigheid van die kinderen.

iedereen lacht

ML En dat ik dan denk, die...

NYD Mijn moeder zei altijd wel van...

MAR Jij kan nog de trap op en ik niet meer!

ML Ja, zoiets!

NYD 'Geniet er nog maar van, want dit was de mooiste tijd van mijn leven.' Dat zei ze altijd over de middelbare school. En dan dacht ik: 'Wat een ontzettend treurig idee om dat te zeggen.'

Om dat dus echt zo erg te vinden dat je het ook gewoon hardop zegt. Want vind je het dan zo niet leuk om oud te zijn? En hoe zie je dan de volgende... Want mijn moeder was toen, denk ik, 50 of zo. Hoe zie je dan de volgende 20 jaar voor je?

MAR Ik moet eerlijk zeggen, ik vind nu... Ik ben nu bijna 40. Ik vind dit echt de leukste tijd van mijn leven, wordt alleen maar leuker tot nu toe. Ik wil écht niet terug naar mijn tienertijd, ga weg!

NYD Veel meer vrijheid.

ML Ik heb melancholische gevoelens naar alle tijden in mijn leven, altijd, de hele tijd, dus hier herken ik me niet in.

iedereen lacht

NYD Ik heb ook het boek gelezen, *Gelukkig Zonder Kinderen*, van Lisette Schuitemaker. Die is al wat ouder. Er was ook iemand die zei: 'Ik heb eigenlijk wel behoefte aan verhalen van, of stellen, van 50-plus mensen die gewenst kinderloos zijn en hoe hun leven is.'

MAR Dat boek is echt te gek.

NYD Dat boek is inderdaad echt een aanrader. En wat ik ook mooi vond aan haar is dat zij inderdaad ook zegt: 'Je zult actief moeten investeren in jongere mensen en daar banden mee onderhouden. Niet alleen voor dat ze voor je kunnen zorgen, maar ook gewoon om bij de tijd te blijven.'

MAR Ja, absoluut.

NYD Dus de normen en de waarden veranderen. En het is heel goed om te investeren in die vriendschappen. Uhm... Ik denk ook, het zou misschien kunnen lijken... Alsof het pad van gewenste kindvrij een soort heel, héél relaxed pad is. Zo van: 'Oh, maar je hebt niet die zorgen van die kinderen en je hebt niet dit en je hebt niet dat.' Maar er zijn natuurlijk ook aan die kant dingen waar je over na moet denken.

Er zijn uitdagingen waar je mee te maken kan krijgen. En dit vind ik daar een onderdeel van. Want als je kinderen hebt, zul je wel meer automatisch, ja, bij de tijd blijven.

MAR Ja, dat is ook zo.

NYD Tenzij je echt complete ruzie krijgt en volledig gescheiden van ze gaat zijn, maar...

ML Ja, en je weet nog wat de jeugd doet, bedoel je.

NYD Ja! *zet een hoge stem op* 'Wat doe je allemaal met dat feminisme dan? En wat voor boekjes schrijf je dan?'

ML 'En wat is TikTok?'

NYD 'TikTok, wat is dat dan?' Ja...

MAR Aandoenlijk, ook wel.

NYD Dus dat is wel een soort taak die je dan hebt, als uhm...

MAR Ja, denk ik wel. En ik ben het daar helemaal mee eens. Ik heb dat boek ook gelezen. Ik vond het fantastisch toen. Ik denk van: 'Ja!' Sowieso, er waren heel weinig boeken over.

NYD Dit boek is van 2016, of zo, of niet? Het is in ieder geval echt wel weer wat ouder.

MAR Is al wat ouder, inderdaad.

NYD Nog steeds hartstikke leuk en goed om te lezen.

MAR Dat is belangrijk dat je die contacten onderhoudt. En ja, dat kost wat meer actieve...

NYD Ja, je moet daar actief mee bezig zijn.

MAR Ja, en dat vergt inderdaad wel wat moeite.

ML En wat als je spijt krijgt?

NYD Ja, dit is natuurlijk het grote ding.

MAR Ja, ik, uh... Volgens mij zeg ik dit ook letterlijk zo in het boek, maar je krijgt van allerlei dingen spijt. Dat hoort bij het leven. Je krijgt spijt en ik snap dat dit een hele grote spijtvraag is. Maar zoals ik net al zei over dat ouders soms spijt kunnen krijgen, dat wil ik dan even

plaatsen naast het aantal mensen die gekozen hebben voor een kindvrij leven. Dat is nagenoeg 0% die spijt hebben.

ML Oh, echt?

MAR Dat vond ik dus heel erg wonderlijk.

ML Dus 5 tot 14% heeft spijt van het ouderschap.

MAR Ja...

ML En nagenoeg 0 spijt van kindvrij... Kiezen voor een kindvrij leven.

MAR Dus als je de spijtkaat gaat trekken, dan weet ik wel welke kant je dan zou moeten kiezen. *lacht*

NYD + **ML** Ja.

ML Dus dan is het eigenlijk veiliger om voor het kindvrije leven te gaan.

MAR Ik denk dat dat ook te maken heeft, dat als je besluit, of in ieder geval heel goed nadenkt over: 'Wil ik kinderen of niet?' Dat je heel erg veel daarover na gaat denken. Tenminste dat deed ik en dat hoor ik in mijn omgeving ook van mensen die daarvoor hebben gekozen. Je gaat eigenlijk alles naast elkaar leggen. 'Weet ik dit zeker?'

Dat wordt je ook steeds bevraagd. 'Weet je het zeker? Ben je niet bang dat je spijt krijgt?' Dus je denkt daar heel veel over na. Terwijl ik denk, dat als mensen zeggen, zonder daar veel over na te denken van: 'Ja, ik wil kinderen!' En dan beginnen ze daar en ze duiken daarin zonder eigenlijk onderzoek te doen... Omdat dat zo natuurlijk is, dan is die kans op spijt natuurlijk groter. Maar die cijfers liegen er dus niet om. Mensen die besluiten om geen kinderen te krijgen, hebben daar dusdanig over nagedacht dat ze daar geen spijt over krijgen.

En dan heb je natuurlijk ook, als je eenmaal een keuze hebt gemaakt en die is niet reversibel, hoe zeg je dat?

NYD Ja, je kan het niet terugdraaien.

ML Onomkeerbaar is het woord dat we zoeken.

MAR Ja, mooi. Onomkeerbaar. Wat ons brein eigenlijk doet, is dat ze daar vrede mee probeert te hebben.

NYD Ja.

MAR Dus op wat voor manier dan ook, je hebt een keuze gemaakt en daar moet je je erbij neerleggen. Ons brein zorgt er dan voor dat we daar ons dan ook bij neerleggen.

NYD Ja.

MAR Dus, uhm...

ML En als je het ene kiest, dan kan je natuurlijk een soort melanchool worden naar het andere leven wat niet is, ja, maar zo is het met heel veel dingen

NYD Precies, en dat is dus ook twee kanten op. De één die denkt van; oh wat heerlijk, Marloes die kan gewoon lekker met een krantje in bed en een kopje koffie op zondagochtend tot zondagmiddag, het maakt allemaal niet uit. Jij zou misschien een keer een gevoel kunnen hebben van, hmm... Want we hebben twee opmerkingen daarover, vragen: Ik ben gewenst kindvrij, maar ervaar heel soms toch vlagen van spijt. Heb jij dat ook? En iemand anders zegt: Waarom ik als bewust kinderloze vrouw van 40 nog altijd 0,1 procent twijfel over mijn keuze?

MAR Ik heb dat niet, behalve rond mijn ovulatie.

NYD O ja?

ML Ah! Grappig!

MAR Maar niet dat ik dan denk van nu wil ik een kind, maar dan dat ik dan denk van... Dat is heel grappig, want ik heb dus zo'n app waar ik dat allemaal bijhoud. En dan zie ik het en dan heb ik soms van die gevoelens, dan zit ik op de bank naast mijn vriend. Ik kijk hem aan en denk van, oh, weet je, als ik daar nou een kopie van kon krijgen. Handig! *gelach* Een soort backup. Lijkt me wel fijn. En dan check ik die app, want dan doe ik automatisch en denk ik, ja, ovulatie. Hormonen doen daarin dus wel wat. En dan heb ik wel een soort van, ja, wat nou als? Maar ik heb nooit, buiten dat moment om, het idee van misschien wil ik het toch en ik denk dat ik daar gewoon geluk mee heb. Puur geluk.

ML Het is natuurlijk wel als je nog geen 40 of rond de 40 bent, dan mogelijk is er natuurlijk voor je gevoel nog steeds, dat weet je natuurlijk niet zeker, maar het deurtje is nog niet helemaal gesloten tot een bepaalde leeftijd. En dat maakt denk ik ook dat je als je 40 bent dan de hele tijd denkt, maar wat als toch? Terwijl op een gegeven moment kan dat niet meer.

MAR Ja, en ik denk dat dat ook het enge is. Dit is echt zo'n keuze, die moet je maken en op een gegeven moment wordt die keuze voor je gemaakt. Die deur dicht. En dat is natuurlijk heel erg spannend. Daarom zou ik vrouwen ook altijd willen aanmoedigen van denk er

gewoon heel erg veel over na. Ik zou het ook wel altijd willen aanraden, doe dat in je eentje. Ga niet overal feedback weghalen, want iedereen heeft daar zijn eigen mening over. Het moet echt vanuit jou komen, zo'n keuze. Dat kun je niet van anderen, ook niet van je partner, dat kun je niet van je partner laten afhangen. Want als die dan zegt van, nou ik denk dat het heel goed voor jou zou zijn, dan raak je aan twijfel en dan raak je ook weer van jezelf verwijderd. Maar ja, enerzijds snap ik het van die deur. Ik heb dat nu natuurlijk ook, ik ben nu 39. Ik weet dat die deur gaat sluiten, maar ik voel zo sterk. Ik heb daar gewoon geluk mee. Ik voel dat zo sterk van, nee, ik weet dat dit het juiste pad voor mij nu is. Maar ja, voor hetzelfde geld zit ik hier over twee jaar en dan zeg ik dat ik toch een kind heb. Want ik voelde het wel opeens.

NYD Wat natuurlijk ook gewoon een oké situatie zou zijn.

ML En dat mag.

MAR Ja, dus als je dat gevoel hebt, als je dat ook maar die 0,1 procent voelt, laat dat ook gewoon toe. Ga niet zeggen van ik heb nu eenmaal een keuze gemaakt dus daar moet ik bij blijven. Dat is natuurlijk niet zo. Ga het onderzoeken van wat is dat dan? Wat maakt het dat ik nu toch een beetje twijfel. Laat dat wel gewoon toe, zodat je dat kunt onderzoeken.

NYD Ik denk ook dat die 0,1 procent twijfel best wel vanuit de maatschappij kan komen, omdat het zo'n pronatale samenleving is, zo noemt men dit toch? Zo'n samenleving die zo dat aanmoedigt en zo gericht is op... *spottend* Jee, kinderen zijn helemaal leuk!

MAR Ja, we hebben een pronatalistische samenleving inderdaad.

ML Waaraan zien we dat, waaraan merken we dat, dat het pronatalistisch is?

MAR Nou, ik zat laatst aan tafel met twee heren. Toen dacht ik van oh, ja...

NYD Bij Op1.

ML Niet gewoon een tafel!

gelach

MAR Toen dacht ik ook van nou dat blijkt wel weer dat dit typisch pronatalistisch is. We zijn heel erg bezig vanuit de politiek, ik zeg wij, maar zij, om aan te moedigen dat vrouwen kinderen krijgen. Ik zag dat zelf toen ik klein was, dat als ik naar de speelgoedwinkel ging er letterlijk een bordje stond met meisjes en aan de andere kant jongens. Ik dacht van, oh die jongens hebben echt leuke spullen. Dat vind ik leuk, want ik wilde heel graag een radiografisch bestuurbare auto.

ML Ja, want jij was een tomboy.

NYD Dat wilde ik vroeger ook, maar dat heb ik ook nooit gehad!!

MAR Ik heb dat nooit gehad.

NYD Nee, wel poppen en barbies.

MAR Ja, echt hou op met al die barbies. Ik had echt een ton vol en toen dacht ik van, ik wil alleen maar zo'n auto. *gelach*

NYD Hoe vet, maar heb je het ooit nog gekocht? Dit kunnen we nog steeds gewoon doen hè? Dit is even een sidetrack, maar dit kan nog steeds.

MAR Ik was heel erg fan van Mario Kart. En dan hadden ze een Mario Kart in de vorm. En die kon je met zo'n bakje aansturen. Ik dacht wel, als ik die ooit nog op eBay ofzo kan vinden, dan wordt 'ie van mij.

ML Dat kan gewoon, want we zijn volwassen mensen.

MAR Maar ik koop wel af en toe inderdaad speelgoed dat ik vroeger als kind wilde. *lacht*

ML Heel goed.

MAR Blijkbaar heb ik geld over, nee, grapje.

NYD Je hebt geen kind!

MAR Ik koop wel voor mijn nichtjes speelgoed dat ik vroeger graag had willen hebben. Waar hadden we het eigenlijk over?

NYD Dat het dus pronatalistisch is en dat je dat onder andere kan zien in het speelgoedschap. Waar dus ja, niet mini-keukentjes per se...

MAR Ja, ook.

NYD Maar die zijn misschien niet heel erg gendered...

ML Kinderwagens...

NYD Maar inderdaad een roze mini-strijkboutje. Zeg maar echt van die verzorgende schoonmaakproducten.

MAR Toen ik het boek schreef, ben ik wel echt weer een speelgoedwinkel ingelopen om te kijken van, hopelijk, fingers crossed, is er wel degelijk wat veranderd. Het is wel iets beter geworden, maar ik vind nog steeds wel typisch dat er nog steeds wel heel veel mini-keukentjes zijn. Moeten kinderen daar echt mee bezig zijn? Weet je, het is een soort

balans. Aan de ene kant, als het interesse van het kind is van ik wil een keukentje, ik wil koken...

NYD Ja, ik wil ook meedoen met wat de ouders doen...

MAR JA, maar ik wil niet dat het ze door de strot wordt geduwd, van hier heb jij een pop en daar moet jij voor zorgen, want je moet nu al gaan oefenen. Daar zit een soort balans in. Kijken naar de interesse van het kind, dat is heel belangrijk. Wat wil het kind? En daarin meegaan. Maar toen ik klein was, was het wel heel erg van hier heb je een pop en daar hoor je voor de zorgen en hier heb je zo'n keukentje, ga maar eten maken voor papa.

ML Voor papa ook... *gelach*

NYD Is er bij jou ook sprake geweest van druk van buitenaf? Dus we hebben bijvoorbeeld iemand die zegt: Ik kom uit een familie waar kinderen krijgen de norm is en ze niet krijgen als egoïstisch wordt gezien. Hoe omgaan met het grote verschil van mening hierover? Het kwetst mij en ik kwets hen. En dan ook iemand die zegt: Hoe ga je om met een zeurende moeder die kinderen zo leuk vindt.

MAR Ja, weer, ik heb zoveel privileges.

NYD Lucky you!

ML Jij leeft echt in een ideale situatie voor iemand die geen kinderen wil.

MAR Ja, het grappige vind ik, ik kom uit Drenthe, daar zijn ze redelijk conservatief. Maar ik ben wat dat betreft met hele ouderwetse standaarden opgevoed, behalve op dit vlak. Mijn ouders waren daar ook heel open in, dus die vonden dat geen probleem. En dan kom ik ook nog eens uit een familie waar we heel weinig broeddrang hebben.

NYD In het algemeen?

MAR Ja, het is echt wonderlijk hoe weinig kinderen er zijn.

ML Evolutionair gezien niet heel tactisch, maar...

MAR Onze tak die sterft gewoon uit binnen een paar jaar, dat is echt gewoon helemaal gedaan.

ML Maar ze hebben wel optimaal genoten, allemaal.

MAR Ja, absoluut. Ja, echt, reizen doen we gewoon echt, we doen allemaal leuke dingen. Maar wel, in mijn eerste relatie had ik een schoonmoeder die heel graag kleinkinderen wilde. Ze had zelf op latere leeftijd kinderen gekregen. Mijn vriend was toen vrij jong en ze liep al een beetje tegen de oma-leeftijd aan. Dus ze had van die klapperende oma-eierstokken.

NYD Ja, ook waarschijnlijk vriendinnen die dan al oma waren?

MAR Ja, familieleden inderdaad. Ik weet nog wel dat ik met haar stond te afwassen en dat ze tegen mij zei van wanneer kan ik nou eindelijk oma worden? Toen zei ik van nou ik denk dat ik eerst de middelbare school ga afmaken...

NYD Oh my God, zo lang geleden!

MAR Ik was 17.

NYD Nee joh...

ML Wat?!

MAR Ja, weet je dit is al lang geleden, dit is 22 jaar geleden.

ML Maar 17...

NYD Oké, maar het waren ook niet de jaren 50 Marloes!

ML Ik dacht dat je bent 22 en ze zegt er iets over dat. Maar 17?

MAR Maar ik vind het typisch dat jullie gechoqueerd zijn, maar ik denk dat daar ook wel een kern in zit. Je moet ook als ouder zijnde, of als schoonmoeder zijnde, kijken naar wat wil mijn schoondochter en wat wil mijn kind. Ook als je bijvoorbeeld ouders hebt die heel graag kleinkinderen willen, dan is dat altijd een wens van die ouders. Je moet met elkaar in gesprek gaan, van wat wil jij? Ik vind sowieso; kinderen zet je niet op de wereld zodat jij later weer grootouder kan worden.

NYD Dat vind ik ook iets heel raars, dat mensen die verwachting... Kijk, je kan het hopen, natuurlijk, want je kan daar heel gelukkig van worden, maar je kan het niet verwachten van iemand.

MAR Nee, want dat is echt uit je handen.

ML Weet je nog hoe je er op gereageerd hebt of niet? Hoe je je voelde toen ze dat zei?

MAR Ik vond het bizar. Maar ik weet ook wel, ik ben vrij lang, elf jaar, met die jongen samen geweest, dus ik heb best wel wat meegemaakt. Ze bleef eigenlijk daarop aandringen. En ik heb steeds gezegd van, ik weet het niet. Ik weet het niet. En dat was ook gewoon toen zo. Ik wist het ook echt niet, maar ik voelde die druk wel. En het kwam de band tussen ons niet ten goede. Ik vond het iedere keer, als ik daarheen ging, dacht ik ah, gaat ze het er weer over hebben. Als je dat bijvoorbeeld met je ouders hebt, moet je dat gesprek dan voeren, hoe moeilijk dat dan ook is. Ik ken ook één iemand die zei; ik wil geen kinderen, maar ik twijfel,

want mijn moeder wil het zo graag. Dat vind ik heel complex, want je krijgt geen kind voor je ouders.

ML Uiteindelijk ben jij degene die er toch de meeste tijd voor moet zorgen.

MAR En ook al beloven je ouders van ja, ik ga er ook op passen, dat moet geen motivatie zijn om dan te besluiten om een kind te krijgen.

ML Ik snap het schuldgevoel wel heel erg hoor.

MAR Ja, natuurlijk. Als mijn ouders zouden zeggen dat ze zo graag een kleinkind wilden...

NYD Mijn grootste wens...

MAR Dat is trouwens ook wel een interessante kaart die sommige mensen trekken. Ik heb dus een broer, die heeft twee kinderen. Ik heb wel eens gehoord van iemand anders die zei van, maar gun jij het je moeder dan niet dat haar dochter kinderen krijgt? Want dat schijnt een hele andere band te zijn.

NYD God, ja, want dan kun je natuurlijk als zwangere praten over hoe... je deelt dan de moeder vaak.

MAR Dan deel je dus weer die gezamenlijke overeenkomst met je moeder. Moeders vinden het heel fijn dat ze dat met hun dochter kunnen delen en dat ze die ervaringen ook weer door kunnen geven aan hun dochter. En of ik dat mijn moeder dan niet gunde.

NYD Pff, tough one!

MAR Gelukkig heb ik zo'n moeder die zegt van... nee, dat moet je absoluut niet voor mij doen. Maar dan wordt je wel weer een soort schuldgevoel aangepraat.

NYD Het is bizar wat mensen er ook allemaal in leggen. Daniël, mijn vriend, heeft laatst de vraag gekregen van, oh, maar denk je dan niet dat jij en Nydia uit elkaar gaan? Want dan heb je dus niet meer iets wat je bindt ofzo?

MAR Oh, de lijm is weg!

NYD Ja, ik vind dit dus een heel rare vraag.

ML Oh, maar een kind als de lijm!

NYD Ja, dus op het moment dat je geen kinderen hebt, dat je relatie dan...

ML Ik vind dat bizar!

NYD Terwijl, ik kan alleen maar voor me zien, natuurlijk bindt het je, een kind, maar het zet de relatie in ieder geval de eerste jaren onder spanning, want er is een kind, en er is slaaptkort, en er is drukte en er zijn veel ballen hoog te houden.

MAR Maar ik denk dat als je echt niet meer bij elkaar past, dat je dan niet een kind moet gaan krijgen zodat dat jullie weer bij elkaar brengt.

ML Dat gaat het ook sowieso niet oplossen.

NYD Er was een keer ook iemand die zei dat het niet leuk blijft met z'n tweeën. Schuilt daar een waarheid achter? Het blijft niet leuk met z'n tweeën.

ML Hè? Hoezo niet?!

NYD Voor mij was dit een volstrekt nieuw gegeven dat je je hier druk om kan maken.

ML Hoezo blijft het niet leuk?

NYD Dan wordt het misschien saai.

ML Ik dacht dus dat ik alles wel gehoord had. *gelach* Maar dit is weer compleet nieuw.

NYD Het idee dat je het dan saai krijgt.

ML Mijn oren gaan hier van flapperen hoor.

NYD Want waar moet je het over hebben in hemelsnaam als je geen kinderen hebt waar je natuurlijk... Kijk, Daniel en ik praten de hele dag over onze hond, want dat is ons kind.

MAR Ja, nou dan neem je een hond. Dat is het advies, neem een hond.

ML Nee, maar dat is ook niet zo. Dat is een grap.

NYD Dat is een grap.

ML Jullie lullen de hele dag de oren van elkaars kop al negen jaar.

NYD Tien bijna.

ML Tien jaar.

MAR Ik ben ook bijna negen jaar samen met mijn vriend. Ik kan ook eindeloos doorkletsen.

NYD Er zitten gewoon rare verwachtingen, maar zoals altijd zegt het meer over de ander dan over jezelf.

MAR Ja, precies.

NYD Het is een beetje een cliché-zin, maar het is wel heel erg waar...Dus jouw advies voor opdringerige omgeving is het misschien wat meer in het ongewisse... een beetje zo van nou, misschien... of het gesprek even echt vol aangaan.

MAR Ligt er aan met wie je dat gesprek voert. Kijk, als ik dat gesprek met mijn ouders zou... als mijn ouders iedere keer als ik naar de visite kom zou zeggen van... ja, wanneer maak je ons grootouders? Dan zou ik op een gegeven moment dat gesprek aangaan. Ik heb wat tips in mijn boek geschreven van hoe je dat aanpakt, gewoon heel subtiel, want wat ouders misschien eventueel kunnen doen is dat ze denken dat ze twee kleindochters hebben. Dat lijkt mij ook zo leuk. Dan zou je daarop kunnen aanhaken dat je daar al heel veel over nagedacht hebt. Maar dat wil je niet met je leven. Dus dan ga je een beetje uit de kast komen over geen kinderen willen? Ja. Ik denk dat je wel een gesprek aan moet gaan. Als jij zeker weet dat je geen kinderen wilt, kun je ook niet eindeloos blijven zeggen dat je het niet weet. En dat je op een gegeven moment in de overgang bent geweest.

NYD Als het de hele tijd terugkomt, heeft het ook niet zoveel zin om elke keer te zeggen: ik weet het niet. Dan zullen mensen blijven doorgaan. Je wist het vorige keer nog niet, misschien deze twee dagen later nu opeens wel.

ML Ja, je houdt iemand soort van aan het lijntje.

NYD Bij een random collega of zo kan het natuurlijk wel een goede manier zijn.

MAR En ook als je er niet over wilt praten, vooral van een random collega, dat zijn echt hun zaken niet.

ML Dat lijkt me ook makkelijker om daar iets over te zeggen, want als het gepaard gaat met schuldgevoelens, of dat je hen geen grote ouders maakt of zo, dan is het natuurlijk moeilijk om ze pijn te doen. Dus dan snap ik dat je ook zegt dat je het nog niet weet.

NYD En heb je met andere mensen het soort... Ja, mensen geven toch een baby-shower van: nu komt er een kind. Maar je kan natuurlijk ook het andersom doen. Want toen Daniel en ik deze keuze - pas in december - gemaakt hadden, en nogmaals, het kan altijd veranderen, maar dat we dus geen kinderen willen, toen had ik heel erg zin om dat aan mensen te gaan vertellen, want het was voor mij echt wel een moment, een soort ding.

MAR Maar doe dat!

NYD Ja, dat heb ik dus ook gedaan. Aan vriendinnen. Tegen mijn ouders zou ik het nog kunnen zeggen. Ik heb het gevoel dat zij dat ook wel weten.

MAR Met taart en zo?

NYD Nee, helaas niet met taart. Maar had jij ook een moment van.....nu weet ik het zeker, ik ga het nu ook vertellen aan de mensen?

MAR Nee

NYD Want anders, wat je namelijk hebt... is dat het anders ook kan blijven hangen: *Oh, misschien willen Nydia en Daniel...ja misschien lukt het wel niet... dan durf ik maar niet naar te vragen.*

MAR Nee, dat snap ik wel. Maar ik ben redelijk vocaal in dingen. Ik ben al heel vroeg begonnen te vertellen aan mensen dat ik niet denk dat ik ze wil, maar ik kan altijd veranderen.

ML Maar je benoemt het als iets wat niet beladen is?

MAR Nee.

NYD En dat was altijd al een beetje zo?

ML Ja, ik ben in mijn gevoel nooit veranderd. Zoals ik net al zei, als ik volgend jaar opeens echt rammelende eierstokken begin te krijgen, lijkt me heel gek, dat is heel abstract in mijn hoofd. Maar stel je voor dat het gebeurt, dan vind ik dat nog steeds van mening mag veranderen. Vooral als dat ook fysiek mogelijk is en als dat allemaal lukt. Ik heb nooit zo'n feestje gehad, wat ik heel erg leuk vind trouwens.

NYD Dat lijkt me ook leuk, ja.

ML Jij wist het al vanaf je vijfde natuurlijk

MAR Ja, als ik er nu nog met een feestje kom, 'kom je nu nog mee, weten we toch al lang'

NYD 'je hebt net dat boek geschreven'. Maar ik denk dus dat het wel goed zou zijn als mensen, of vrouwen, het misschien wat actiever uitspreken als ze gewenst kindvrij zijn.

Omdat het dan dus wat meer de mogelijkheid van kinderen krijgen is optioneel, wordt wat meer out there. Weet je. Dat het niet zo is van *smiespelend* ja, die heeft geen kinderen, ja, ik weet het eigenlijk niet, misschien wil.. jaaa. Dat... altijd een beetje dat gevoelige eromheen. En het ligt natuurlijk ook soms heel gevoelig, dus ik denk ook dat dat goed is. Maar ik had laatst een buurvrouw, die ken ik van de hond uitlaten en die zei van... 'kinderen, neeeeeee joh, godzijdank, wij hebben geen kinderen!' Dat vond ik heel leuk. Ik dacht: oh hier heb je dus een rolmodel. Dit is dus iemand uit mijn omgeving die er heel actief voor gekozen heeft om geen kinderen te willen.

ML In de kافت van je boek heb je ook beroemde mensen, vrouwen die geen kinderen hebben. En dan zit ik daar een beetje naar te kijken en ik denk dat ik dat op zich wel tof vind.

NYD Dolly Parton, Oprah Winfrey, Floortje Dessing

ML Wat meer met mij resoneert is natuurlijk dat als er mensen om me heen zijn... die een leven hebben wat ze helemaal cool en leuk vindt en kindvrij hebben ingericht, dat je denkt dat dat veel dichterbij voelt dan een Oprah Winfrey... die allemaal een talkshow en super bekend en beroemd is. Daar level ik in die zin niet mee. Daarom zou het leuk zijn als je de keuze hebt gemaakt en je bent gewent kindvrij, en je bent daar assertief in, dat het gewoon meer de wereld in te gooien, zodat andere mensen ook denken, oh ja, ja, ja, ja.

MAR Daar pleit ik ook heel erg voor. Want kijk, ik vind het echt super makkelijk om te zeggen, ik ben kindvrij. Dat is al een grappig zinnetje, ik ben kindvrij, want niet iedereen is daarmee bekend. Ze zeggen: kindvrij, wat betekent dat? Dat ik bewust voor heb gekozen om geen kinderen te krijgen. En dat ik daar heel content mee ben. En ook als mensen mij vragen, heb jij kinderen? Dan zeg ik altijd van, nee én daar heb ik voor gekozen. En daar ben ik blij mee. Iets in die trant. Want anders krijg je zo'n schuin hoofdje van, ach, het is niet leuk. Als het is: heb jij kinderen? En ik zeg: nee. En ik zeg daar verder niks achteraan. Dan kunnen ze denken dat het ongewent is en dat wil ik voorkomen. Want ik vind het ook prima als het gevraagd wordt. Bijvoorbeeld heel veel vrouwen zeggen van: ja ik vind het een heel vervelende vraag. En ik kan me heel goed voorstellen als je er ook nog niet helemaal uit bent en je bent het nog aan het uitzoeken, dat je het daar niet over wil hebben. Ik ben daar al helemaal over uit eigenlijk en ik vind het hartstikke fijn om daarover te praten. Ik denk dat ik daarmee ook de weg een beetje vrij maak voor alle vrouwen.

ML Zeker, want je bent ook een rolmodel.

NYD Tuurlijk, ja.

MAR Ik ben geen Oprah Winfrey en ik ben gewoon heel normaal verder. Dus dat is ook wat makkelijker om aan te relateren, zeg maar. Maar ik denk ook dat als je er zeker van bent, je wil geen kinderen, dat je dat best kunt zeggen. En dan niet alleen voor jezelf, maar ook voor alle vrouwen die na jou komen, dat ze ook denken dat dit een optie is. Dat moet heel erg duidelijk worden, dat kinderen krijgen, niet voor iedereen natuurlijk, sommige mensen kunnen geen kinderen krijgen, maar als je fysiek in staat bent om een kind te krijgen, dan kun je ook kiezen om het niet te doen.

ML En ben jij actief op zoek naar andere mensen die kindvrij zijn?

MAR Ja! Ja, ik vind dat heel leuk.

NYD Waar vind je die types? Iedereen wil het weten

MAR Ik vind het heel leuk. Ik ben een van die gekke types die op oudere leeftijd leuk vinden om nieuwe vrienden te maken. Ik vind het heel erg leuk om nieuwe mensen te leren kennen.

ML Je hebt er ook ruimte voor, want je hebt geen kinderen. GELACH.

MAR Ja, ik vind het ook heel erg belangrijk dat je mensen om je heen hebt en vrienden maakt... die ook geen kinderen hebben, want dan heb je gewoon raar vlakken. Dat is hartstikke fijn. En die kun je ook overal vinden. Je hebt gewoon de apps en dan je hebt ook vrienden-apps...en dan kun je gewoon op instellen. Je kunt het ook heel makkelijk vinden. Je kunt aangeven in je profiel.

NYD Je bedoelt een soort dating-app voor vrienden en dat je dan kan zeggen zonder kinderen?

MAR Ja.

NYD Welke dating-app dan?

MAR Ik heb een lijstje in mijn boek en daar heeft de redacteur me mee geholpen. Ik heb die apps zelf nooit gebruikt. Mijn tip is altijd: ga bijvoorbeeld een cursus doen wat jij heel graag wilt doen. En doe dat bijvoorbeeld op een woensdagmiddag. Want dan zijn ouders er niet.

Dan heb je het meeste kans dat er mensen zijn zonder kinderen. Dus dat haakt veel makkelijker aan dan bijvoorbeeld op zaterdag. Want dan zijn ouders heel erg druk met de kinderen met sport.

NYD Ja, al die sportklasjes, blugh

MAR Dus dat zijn wel de goede momenten. En ook bijvoorbeeld zaterdagavond, dat je dan naar lezingen gaat, of naar de sportschool, en dat je dan naar de sportschool gaat... op momenten dat de meeste mensen met hun kinderen in de weer zijn. Dat zijn goede momenten.

ML En je bent op zoek naar mensen of je maakt vrienden met mensen die dan geen kinderen willen. Heb je veel mensen om je heen in de omgeving die wel kinderen hebben?

MAR Ik heb sowieso geen grote vriendengroep om me heen. Ik ben echt iemand met kleine groepjes en allemaal van die eilandjes. Niemand die elkaar kent, zeg maar. Er zitten relatief veel mensen tussen die ook geen kinderen hebben. Ook wel moeders, maar ik merk bijvoorbeeld wel dat als een van mijn vriendinnen een kind krijgt, is ze dan een paar jaar van de radar. Dat is het jammere en ik snap dat veel mensen dat lastig vinden. Maar ze zijn zo druk om te zorgen dat het kind in leven blijft, wat heel logisch is. Ik neem altijd een soort van marge van ongeveer 12 jaar, dan zijn ze van de radar.

ML 12 jaar!

MAR Sommigen dan met een beetje geluk 8, als kinderen wel zelf nog vol kunnen fietsen enzo, als dat lukt. Maar ze zijn wel gewoon even van de rader, want ze zijn echt heel druk.

NYD En kan jij, want kijk, natuurlijk, dit is heel begrijpelijk, dit is heel logisch dat dit gebeurt bij vrienden, maar het is ook kut voor de andere kant en dat ben jij dan nu, in deze situatie. Hoe ga je daarmee om?

MAR nieuwe mensen zoeken, dat heb ik wel heel erg gedaan. Op social media ben ik daar heel open over. Dat helpt ook. Dat kan iedereen doen, dat je af en toe daar iets over deelt. Je hoeft niet een foto van jezelf te maken 'o wat lekker zonder kinderen'. Je kunt bijvoorbeeld ook in je stories iets delen. Zo van, deze post over kindervrij zijn, dat sluit ik me bij aan. Dat je het een beetje indirect doet. Ik heb heel veel mensen door social media leren kennen die ook geen kinderen hebben. Wat vroeg je nou net nog meer?

ML Jouw advies is dan.. Het is natuurlijk kut als je vrienden kinderen krijgen en ze verdwijnen een beetje, maar jouw advies is dan eigenlijk toch een soort van niet ze loslaten, maar wel accepteren dat het niet meer is wat het was?

MAR Ja, in ieder geval voor een periode. Maar ook blijven communiceren met je vrienden. Ik denk dat dat heel erg belangrijk is. Dus als jij ze heel erg mist, dat je ze een berichtje stuurt van... hé, ik mis je zo. Geen verwijt maken, maar gewoon zeggen...hé, ik mis je zo, kunnen we een keer weer met de tweeën afspreken? Heb je daar weer tijd voor? Ze hebben soms zulke drukke schema's, dat je daar als persoon zonder kind... daar wel wat meer op moet aansturen. Van heb je binnen een kort moment? Zodat je vaker bij ze incheckt of dat lukt. Ik denk wel dat het belangrijk is om contact te onderhouden, zodat je niet gaat wachten totdat het kind naar de middelbare school gaat.

ML Nee, maar je houdt het contact warm tot ze weer helemaal terugkomen.

NYD Ja, er staat ook wel... iemand had ook wel gestuurd van: *Ik vind het toch heel moeilijk om te zien hoe ze veranderen sinds ze kinderen hebben. Dat ze echt niet meer de mensen zijn die ze waren. Dit maakt de vriendschap ook heel anders. Eigenlijk nooit in positieve zin, hoe deal ik hiermee?* Want het is natuurlijk aan de ene kant, mensen hebben minder energie, minder tijd voor je. Maar het kan ook zijn dat ze inderdaad ook echt veranderen, omdat ze iets anders hebben wat zij het belangrijkste in hun leven vinden, wat voorheen niet zo was.

MAR Dat heb ik ook met mijn vriendin gehad.

NYD En dat is natuurlijk niet leuk. Maar ik denk ook: mensen veranderen in hun leven. Dat kan door kinderen, maar het kan in principe ook door iets heel anders gebeuren. En dat is wel heel pijnlijk, denk ik.

ML Na zeven jaar ben je toch niet meer dezelfde persoon?

NYD ben je helemaal verveld na zeven jaar

ML geen enkele cel is nog dezelfde

MAR Ik snap wel dat dat proces bij kinderen heel snel verandert. Er gebeurt zoveel in hun leven, dan verander je gewoon automatisch.

ML Je wordt gewoon opgeslorpt door je kinderen

NYD logisch, denk ik ook

MAR Ja, ik heb daar een goede vriendin aan verloren. Dat vind ik nog steeds wel pijnlijk, want ik mis haar gewoon wel. Maar ik probeer dat nu ook wel los te laten. Als ooit onze paden weer samen komen, vind ik dat superfijn. Maar ja, je verandert wel en je moet daar samen een soort weg in vinden. Jij bent zo veel veranderd, maar omdat ik geen kinderen heb, betekent dat niet dat ik als een soort Barbara-papa naar jou moet voegen. Daar moet je ook voor waken. Soms zijn ouders zo druk dat ze automatisch verwachten... dat je als persoon zonder kinderen je maar daar continu aan gaat passen. Jij moet wel naar ons komen, want wij zitten met de kinderen. En jij moet wel zus en zo. En je moet denken van ja, hallo, er zitten echt grenzen aan zitten. Ik snap dat het complexer is voor de ouderkant, maar je moet niet over je grenzen gaan. Je moet daar wel mee blijven communiceren.

ML Jouw kindvrije leven doet er evenveel toe als hun kinderleven.

NYD Ja, maar dat is voor iedereen altijd even makkelijk te begrijpen.

ML Nee, maar daarom is het belangrijk dat je dus je eigen grenzen in elkaar in gaat.

NYD Een beetje het idee wat sommige ouders hebben van.. maar wat doe jij dan met al die tijd?!?! Toch? Dat is wat sommige ouders denken
Hoe richt je je leven in op het moment dat de weg helemaal vrij en open is? Want het gebaande pad van kinderen heeft wel heel duidelijke punten van... nu gaan we dit doen, nu gaan we dat doen. Dat heb jij niet.

MAR Nee, en toch ligt het natuurlijk ook een beetje aan je situatie. Ik heb wel een partner die bepaalde restricties heeft. Dus we zijn bijvoorbeeld gebonden aan een plek, aan een woonplaats. Dus ik ben ook niet helemaal vrij daarin. Het liefste als je me nu zou vragen wat ik nu graag zou willen doen, dan pak ik mijn koffer, ga ik in Engeland wonen en koop ik daar een cottage. En dan heb ik zo'n moestuin en kippen en oh, zalig leven.

NYD Je bent daar ook veel toch?

MAR Ja, heel veel. Maar als het leven echt helemaal open en vrij zou liggen, zou ik dat doen. Ik heb wel een partner waar dat niet voor mogelijk is. Dus we zijn wel heel erg gebonden aan Nederland. Dus helemaal vrij en open is het niet. Ik denk alsnog wel vrijer, want als je kinderen hebt, dan vind ik het zo grappig als mensen met kinderen huizen zoeken, dan moet dat altijd in de buurt van een school bijvoorbeeld.

NYD Tenminste, dat is handig

MAR Nou ja, ik het liefst zo ver weg bij een school. Ik ben heel erg gesteld op mijn rust, moet ik daar even bij zeggen. Dus ik zou niet heel graag bij een school willen zitten. Dus daarin heb ik natuurlijk wel veel vrijheid. We kijken nu ook naar huizen en ik kan gewoon buiten de bebouwde kom gaan wonen. Ik hoef niet de rekening mee te houden dat ze daar vriendinnetjes of vriendjes hebben. Dus daarin ben ik wel weer heel vrij en dat is wel een luxe.

ML Ik denk dus ook dat het beeld dat je kiest voor een kindvrije bestaan, dat mensen dan zoiets hebben van wat is dan de zin van je leven of zo? Wat ga je dan doen? Of moet je wel iets heel groots doen? Of kies je helemaal voor je carrière? Daar hebben we ook vragen over gekregen. Bijvoorbeeld deze. *Ik merk bij mensen met kinderen dat hun kinderen alles voor ze zijn. En terecht. Wat, maar vooral hoe, kan ik iets in mijn leven implementeren... dat dezelfde ruimte opvult, zodat ik niet het gevoel heb... dat mijn leven leeg is als meer mensen om mij heen kinderen krijgen.* En ook mensen die bijvoorbeeld zeggen op welke manier zorg je voor zingeving in een kinderloos leven, iets over purpose en dan niet dat het je werk is, zeg maar, daar zijn mensen dan mee bezig. Hoe denk jij daarover?

MAR Dat is best wel een feministische kwestie, vind je niet? Want zou je dat ook aan vaders stellen?

ML Ja, absoluut.

MAR Het komt een beetje over alsof een vrouw alleen nut heeft als ze kinderen baart. Ik denk dat als je alleen dat nuttig of zinvol vindt, dan ga je voorbij aan alles wat vrouwen kunnen en wat ze hebben te bieden. Dus dat vind ik niet zo'n fijn idee eigenlijk, want vrouwen hebben zoveel te bieden naast dat ze kinderen kunnen baren.

ML Ja, en dat het dus het idee is dat je wel iets echt... dat je, weet ik veel, het medicijn tegen kanker zou moeten uitvinden. Als een soort tegenwicht tegen geen kinderen hebben.

MAR Dat is toch niet nodig?

NYD Ja, maar ik lees deze vragen niet per se zo hoor. Want ik weet wel ook dat mensen deze gevoelens hebben. Van, dan moet ik dus iets heel groots in mijn leven bereiken. Maar gewoon, ja, wat kan ik in mijn leven implementeren want het leven wordt opgevuld door kinderen automatisch en dat is voor sommige mensen ook heel prettig want dan hoef je dus niet na te denken over hoe je je leven opvult.

MAR Ja, goeie!

NYD Op het moment dat je dus... kijk jij hebt heel erg je drive vanuit je kunst en naar Engeland gaan en er zit heel veel in jou automatisch dus jij hoeft hier eigenlijk helemaal niet over na te denken. Maar voor mensen die minder dat hebben die denken ja maar wat ga ik doen dan? Zo lees ik de vragen eigenlijk een beetje. Niet dat het van 'mijn leven is niets waard' is.

ML Bij kinderen is het gewoon duidelijk. Dat is dat.

NYD Het is ook gewoon tijdopvulling uiteindelijk.

ML Omdat ze woorden gebruiken als zingeving en purpose, dan denk ik echt van wow, dat is meteen zo groot.

MAR Ja. Ik vraag me af of het leven ook zo groot moet zijn en ook dat we zo actief bezig moeten zijn... van hoe gaan we dit opvullen? En ik denk ook wel een beetje dat dat in onze generatie zit. We zien zoveel dingen online voorbijkomen waarvan ik last heb. Ik denk dat ik dit ook nog kan doen. Je moet de hele tijd actief iets doen, terwijl je je leven ook gewoon mag leven. Het mag gewoon kabbelen en hoeft niet heel groot te zijn. Een van de voordelen als je geen kinderen hebt, is dat je op vakantie kunt wanneer je wil. En dat is leuk. Dat is echt veel goedkoper. En dat is ook heel erg leuk. En daarnaast mag je gewoon je werk doen. En misschien heb je heel plezierig werk. Moet het echt veel grootser zijn dan dat? Als je daar geen behoefte aan hebt. Ik denk dat je... Ik vind therapie echt zalig. Weet je wel? Ja, echt. Daar kom je er zo goed achter van... Ik kom er nu heel erg achter van waar word ik blij van? waar ga ik aan van? Dat merk je ook altijd in mijn gezicht als ik praat over iets wat ik heel fijn vind. Dan zegt mijn therapeut: je gaat nu aan en dat ga ik noteren. Ik denk dat dat heel fijn is omdat dat voor jezelf duidelijk is. Het hoeft niet groot te zijn, het mag een moestuin zijn. Waar word je heel gelukkig van? Wil je twee kippen in je tuin? Ja, of op je

balkon. Doe wat je wil. Maar het hoeft niet zo heel groot te zijn in de zin van hoe je iets bereikt. Het hoeft geen zingeving te zijn. Het mag gewoon een leven zijn waar jij heel erg blij van wordt.

NYD Ja, maar dat is precies hoe ik zingeving ervaar. Want mensen zeggen van heel vroeger al van: wat is de zin van het leven? En echt, vanaf dat ik nog jong was, dat ik dacht: dat je lief bent naar de mensen om je heen... en dat je het zelf naar je zin hebt. Dat is toch de zin van het leven? Dat was voor mij een soort hele rare vraag, terwijl dit natuurlijk een hele grote filosofische vraag is voor heel veel mensen. Voor mij is dat de zin van het leven. Je bent hier en je maakt er wat moois van. En je probeert ook andere mensen om jou heen een fijn gevoel te geven zonder jezelf weg te cijferen.

MAR En ik snap het wel, want ik heb ook heel lang gedacht van ik moet iets nuttigs doen met mijn leven. Daar is ook heel veel therapie aan te pas gekomen. Maar van oh ja, ik moet wel echt iets nuttigs doen met mijn leven, anders is mijn leven vergooid. En ik ben nu steeds meer aan het leren van dat ik niks nuttigs hoeft te doen.

NYD Jij zegt dat, maar dan denk ik wel... Ja, hallo, ook als ik het zelf zeg, jij zit een podcast te maken, je hebt een boek geschreven, je bent illustrator, je verkoopt schilderijen, lekker makkelijk praten voor iemand. GELACH. Dat zijn natuurlijk allemaal geweldige dingen. Tenminste, zo kan het voelen voor mensen.

ML Maar als je kijkt naar het boek, de podcast weet ik veel, dan weet je dat het, tenminste bij mij, bij ons, denk ik, komt het toch voort uit een drive om ook andere mensen ook gelukkig te maken.

NYD Ja, oké, maar ons werk is dus wel vanuit een eigen drive. En er zijn ook heel veel mensen die doen werk want ze moeten geld verdienen. En dat is nou eenmaal mijn baantje en meh. En dat bestaat heel veel.

MAR Het is wel natuurlijk zo, ik heb dat boek geschreven en dat is heel publiekelijk. Maar het wil niet zeggen dat als je op een kinderdagverblijf werkt... en je daar zingeving in vindt, dat voelt misschien kleiner, maar dat is essentieel. Dat zijn hele belangrijke dingen en dat is niet zo publiekelijk. Dan word je misschien minder gauw op je schouder geklopt. Maar ik denk soms ook wel van als ik niet mijn gezicht overal hoefde te laten zien... en gewoon mijn boeken kon schrijven, vond ik het ook prima. Ja, mensen hebben dat beeld van je.

ML Maar jij zegt dat sommige mensen gewoon een baan hebben en meh.

NYD In mijn vorige baan had ik veel minder wat ik er nu uit haal.

ML Dat snap ik wel, maar voor sommige mensen verdienen je je geld... en kun je leven en kun je weer de dingen doen die jou een drive geven.

NYD Dat is het advies, wat jij zegt, dat je daar in therapie veel over leert. Wat sparkt bij jou echt dat je helemaal oplicht en dat je denkt... ja, dit vind ik mooi, fijn, leuk, vet om te doen?

En dat je dat moet zoeken. Voor sommige mensen is dat er dus nog niet. En daar kan je dan actief naar op zoek gaan.

ML Ja, daar kan je voor in therapie gaan. GELACH.

MAR Maar ook met je vriendinnen daarover kletsen. En samen naar een keramiekles of zo. Dat je ook samen dingen gaat uitproberen, maar daar ook heel veel over gaat praten. Het hoeft niet per se in therapie natuurlijk.

ML Ik word ook echt heel enthousiast van het idee dat je leven nog open ligt en je kan nog van alles doen. Alleen van dat idee kan het ook nog zo zijn dat ik de hele tijd in mijn nest lig, maar van het idee dat ik in principe alles zelf mag bepalen over wat ik doe. Daar word ik al heel enthousiast van. Dat vind ik zingeving en purpose genoeg, dat ik dit zo mag invullen op een manier die ik leuk vind.

MAR Wat ik ook interessant vind, wat je net zei, ik denk dat we sowieso af moeten van het idee dat werk je hele identiteit is, ik denk dat het prima is om een baan te hebben zodat je het leven kunt bekostigen wat je graag wilt doen. Hoe klein of groot dat dan ook mag zijn. Ik denk niet dat je werk je hele purpose...

NYD Het kan fijn zijn, maar als het niet zo is en je kan daarnaast wel al die dingen doen waar je van oplicht.

MAR Je moet gewoon dingen vinden waar jij blij van wordt. En of dat nou in je werk is of na je werktijd, dat is allemaal prima.

NYD En dat kan best even zoeken zijn, maar dat is de zoektocht waard.

MAR Ja, eens

ML therapie

EINDTUNE

NYD Dit was aflevering 169! Dankjewel Marloes! 'Kinderen krijgen is optioneel' is te koop op alle plekken waar je een boek kan kopen. Koop het! Shownotes vind je op damnhoney.nl/aflevering-169, daar vind je een paar dagen na het verschijnen van deze aflevering ook het transcript

ML Daniël van de Poppe, Lucas de Gier, Liesbeth Smit. Hey bedankt maar weer

NYD Ook bedankt maar weer aan de superhelden van onze transcriptclub: DARIA (tot mijn schaamte was ik je vergeten eerder in dit dankwoord te zetten, SCHANDALIG!!!!, Dariaaaaaa Daariaaaa dankjewel (dit was een lied om het goed te maken), Paulien, Yvonne, Paula, Pieke, Guusje, Maaïke, Tess, Anna, Claartje, Isidore [voor de laatste keer, extra bedankt!], Maaïke, Robin, Julia en Cheyenne

ML STUUR POST! Naar info@damnhoney.nl